

ELİM

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

НАУКА

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

№ 43 (1440)

Cümə, 27 dekabr 2024-cü il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

Yeni tarixi dövrün qüdrətli yaradıcısı

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan-da demokratik seçki sistemi müstəqillik dövrü epoxasında formalaşmış, bu tarixi mərhələdə ölkəmizdə prezident, parlament və bələdiyyə seçkiləri həmin əsasda keçirilmişdir. Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin 3 oktyabr 1993-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsi ölkəmizdə demokratik seçkinin əsl nümunəsi olmuşdur. Həmin seçkidə xalqın və dövlətin möhtəşəm birliyi və həmrəyliyi ölkəmizə qələbə qazandırmış, yeni tarixi epoxanın yaranmasının bünövrəsinə çevrilmişdir.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevdən sonra respublikanın Prezidenti vəzifəsində seçkilərdə iştirak etmək və qalib gəlmək çətin və məsuliyyətli bir işi həyata keçirmək demək idi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev həmin şərəfə nail olmağın və bu məsuliyyətli vəzifəni yüksək səviyyədə həyata keçirməyin əsl nümunələrini göstərmişdir. İlham Əliyevin 15 oktyabr 2003-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə seçilməsi ilk növbədə ölkəmizdə siyasi varisliyin təmin edilməsinə şərait yaratmışdır. İlham Əliyevin Prezident seçilməsi müstəqillik dövründə Ulu öndər Heydər Əliyev

tərəfindən müəyyən edilmiş, 12 noyabr 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi yolu ilə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə təsbit olunmuş hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu xəttinin uğurla davam etdirilməsinə də tam təminat vermişdir.

Azərbaycan Respublikasına Prezident seçkisi ərəfəsində, 1 oktyabr 2003-cü il tarixdə görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqına müraciətindəki aşağıdakı müddəalar yeni dövrün lideri İlham Əliyevə verilmiş mühüm etibarnamədir: "Üzümü Sizə, həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektual, pragmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəcəklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdırma bilmədiyim tələyüklü məsələləri, planları, işləri Sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırma biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müstəqil dövlətimizə rəhbərliyinin birinci dövrü ilk növbədə ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitliyin daha da möhkəmləndirilməsi və özündən əvvəl başlanmış layihələrin uğurla davam etdirilərək başa çatdırılması ilə səciyyələnmişdir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2006-cı ildə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru xəttinin və 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin çəkilişinin başa çatdırılması və istismara başlaması vaxtilə Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulmuş neft strategiyasının uğurla davam etdirilməsinə, ölkəyə real gəlir gətirməsinə səbəb olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin adı və fəaliyyəti ilə üzvləndirən "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı dövlət Proqramları" nəticəsində regionlarda genişmiqyaslı infrastruktur layihələri həyata keçirilmiş, yeni sənaye sahələrinin əsas qoyulmuş, çoxsaylı iş yerləri açılmışdır. Ölkəmizdə iqtisadiyyatın bütün sahələri inkişaf etmiş, elm, təhsil, mədəniyyət sahəsində mühüm nailiyyətlər qazanılmışdır. Prezident İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü xarici siyasətin sayəsində Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq nüfuzu artmış, tərəfdaşları daha da çoxalmışdır.

(davamı 2-ci səhifədə)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Zati-Aliləri cənab İlham Əliyevə

Möhtərəm cənab Prezident!
Müzəffər Ali Baş Komandan!

Siz müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti olaraq xalqımıza və ölkəmizə qeyri-adi dərəcədə mühüm tarixi Zəfərlər qazandıran qüdrətli dövlət xadimi kimi yeni epoxa yaratmışsınız.

Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyiniz illər ərzində müstəqil dövlətimiz möhtəşəm inkişaf yolu keçmiş, beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanmışdır.

Qarabağı işğaldan azad etmək, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam təmin edilməsinə nail olmaq Sizin dövlət başçısı kimi parlaq Zəfərlərinizdir.

Xalqın sarsılmaz inamını qazanmaq və xalqa sədaqətə xidmət etmək Sizin simanızda əsl dövlətçilik prinsipinə çevrilmişdir.

İnkişaf etmiş müstəqil Azərbaycan xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və müasir dövrün yeni lideri İlham Əliyevin şah əsəridir.

Elm, təhsil, mədəniyyət sahəsində həyata keçirdiyiniz ardıcıl və məqsədyönlü siyasət ölkəmizdə milli ziyallığın, yaradıcı qüvvələrin, elmi elitanın formalaşdırılması, yeni vətənpərvər nəsillərin meydana çıxması ilə nəticələnmişdir.

Sizin müdrik və qətiyyətli rəhbərliyinizlə müstəqil Azərbaycan dövləti yeni tarixi dövrün şərəfli vəzifələrini böyük uğurla həyata keçirərək, daha böyük sabahlara doğru inamla addımlayır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Ölkəmizin hər bir vətəndaşı üçün çox əlamətdar olan bu tarixi gün münasibətilə Sizi Milli Elmlər Akademiyasının kollektivi və Azərbaycan elmi ictimaiyyəti adından ürəkdən təbrik edir, müstəqil dövlətimizin daha da inkişaf etdirilməsi yollarında Sizə yeni parlaq uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

İsa Həbibbəyli
AMEA-nın prezidenti, akademik

24 dekabr 2024-cü il

Yeni tarixi dövrün qüdrətli yaradıcısı

(əvvəl 1-ci səhifədə)

Xüsusən, Azərbaycan Respublikasının 2011-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvlüyünə seçkilərdə 129 səs əvəzinə 155 səs toplayaraq qələbə qazanması beynəlxalq miqyasda əldə olunmuş böyük uğurdur. Eyni zamanda İlham Əliyevin dünyanın ikinci böyük beynəlxalq təşkilatı olan Qoşulmama Hərəkatına uğurla rəhbərlik etməsi ölkəmizin beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynamışdır.

Dünya birliyi görkəmli dövlət başçısı İlham Əliyevi həm də beynəlxalq aləmdə söz və nüfuz sahibi olan bir lider kimi qəbul etmişdir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin başa çatdırılması da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin siyasi iradəsinin və böyük uzaqgörənliyinin nəticəsidir. Bununla Azərbaycan Respublikası XXI əsrin Avropa ilə Asiyanın əlaqələndirən Dəmir İpək Yolunun əsas yaradıcılarından biri statusu qazanmışdır. Eyni zamanda, Azərbaycanda böyük uğurla keçirilmiş Birinci Avropa Oyunları və İslam Həmrəyliyi Oyunlarının doğurduğu geniş əks-səda Avrasiya ölkələri ilə əlaqələrimizin daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət etmişdir.

Bu tarixi mərhələdə ölkəmizdə müstəqil dövlətçilik və azərbaycançılıq ideyaları əsasında vətənpərvərlik tərbiyəsinin qüvvətləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirilmişdir. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il seçkilərindən sonra Andıçmə mərasimində bəyan etdiyi aşağıdakı fikirlər və çağırışlar ölkə üzrə azərbaycançılıq və vətənpərvərlik hərəkatının yeni dövrün prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilməsinin göstəricisidir: "Azərbaycan uğurla inkişaf edib. Azərbaycan xalqı birlik, həmrəylik nümayiş etdirib. Bizim gələcək fəaliyyətimiz üçün milli ideologiyamız əsas rol oynayır. Azərbaycançılıq məfkuresi Azərbaycanda tam bərqərar olub, Azərbaycan xalqı vahid milli ideya ətrafında birləşib və ölkəmiz çox uğurla inkişaf edir. Azərbaycanda bütün xalqların, dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi mehribanlıq şəraitində yaşayır və bundan sonra da yaşayacaqdır. Bizim siyasətimiz və cəmiyyətimiz istəkləri bu istiqamətdə atılacaq addımları da şərtləndirəcək".

Ən əsası Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti, sərkərdəlik məharəti və Dəmir Yumruğu nəticəsində 2020-ci ilin 44 günlük II Qarabağ - Vətən müharibəsində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin 30 illik işğalından sonra Qarabağda qazanılmış tarixi Zəfər çoxşəxslilik Azərbaycan tarixinin nadir və təkrarsız hadisəsidir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 20 sentyabr 2023-cü ildə Qarabağda həyata keçirilən antiterror hərəkatı ilə ölkəmizin ərazi bütövlüyü və tam suverenliyi təmin edilmişdir. Qarabağ Zəfəri regionda və dünyada yeni reallıqları meydana çıxarmış, daha böyük gələcəyin qurulmasına təkan vermişdir. Prezident İlham Əliyev II Qarabağ - Vətən müharibəsində qazandıqı tarixi Zəfərlə dünyada ədalətli müharibə aparıb, qələbə qazanmağın nümunəsini göstərmişdir. Eyni zamanda, 20 sentyabr 2023-cü il tarixdə aparılmış bir günlük hərbi əməliyyat nəticəsində Azərbaycan Respublikasının tam ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin təmin edilməsi Ali Baş Komandanın Azərbaycan xalqına qazandırdığı müstəsna nailiyyətlərdir.

Prezident İlham Əliyevin başçılığı ilə uğurla həyata keçirilərkə davam etdirilən işğaldan azad edilmiş torpaqlarımıza Böyük Qayıdış Hərəkatı erməni işğalçıları tərəfindən Qarabağda dağıdılmış kəndləri və şəhərlərin bərpa edilməsi və yenidən qurulması ilə bərabər, həm də bütövlükdə, müstəqil Azərbaycanın daha güclü və parlaq gələcəyini də aydın şəkildə təsvir etməyə imkan verir. Böyük Qayıdış hərəkatı Azərbaycanın dünyaya Zəfər yolu, Ağillı kənd, yaşıl iqtisadiyyat, yaşıl enerji, regionda beynəlxalq aeroport və sair kimi yeni və fərqli reallıqları təqdim etməsi ilə tarixə çevrilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2022-ci ildə Qərbi Azərbaycan icmasının təsis edilməsi və Qərbi Azərbaycanda yaşamış azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qayıdış hərəkatı ideyasının genişləndirilməsi ölkəmizin tarixinin mühüm dönüş nöqtələrindən biridir. Qərbi Azərbaycan ideyasının genişlənməsi könüllü olaraq Qarabağı tərk etmiş erməniləri məkrli məqsədlərlə yenidən Ermənistanın işğalından azad edilmiş Azərbaycan torpaqlarına qaytarmağı təbliğ edilən qüvvələrin haqsız cəhdlərinə ölkəmizin ədalətli cavabıdır.

Artıq dünyada Azərbaycan Respublikasının dövlət başçısı İlham Əliyev Qalib Prezident, xalqımız isə Qalib xalq kimi qəbul olunur. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə təltif olunması dövlət rəhbərimizin

liderlik istedadının və beynəlxalq nüfuzunun dövlət səviyyəsində etiraf olunması və yüksək qiymətləndirilməsi deməkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Qalib Ali Baş Komandan olaraq 7 fevral 2024-cü il tarixli növbədənənar seçkidə yenidən dövlət başçısı seçilərək növbəti parlaq qələbə qazanmışdır. Prezident seçkilərində qazanılmış 92,12 faizlik qələbə yeni tarixi epoxada dünya seçki təcrübəsində əldə olunmuş rekord göstəricidir. Bu, xalq-dövlət həmrəyliyi və birliyinə möhtəşəm və parlaq nümunədir. Azərbaycan Respublikasının Müzəffər Ali Baş Komandanı, Prezident İlham Əliyev Qalib xalqın Qalib lideridir. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev rəhbərlik etdiyi dövlətin tam suverenliyini və ölkəsinin ərazi bütövlüyünü tam əldə etmiş qüdrətli dövlət xadimidir. Prezident İlham Əliyev yeni tarixi epoxada böyük beynəlxalq nüfuzla malik olan və xalqının tam dəstəyini qazanmış dünya liderlərindən biridir.

Yeni tarixi dövrün vəzifələrini və hədəflərini müəyyən etmək baxımından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Andıçmə Mərasimi xüsusi əhəmiyyətə malik olan mühüm siyasi hadisədir. Prezident İlham Əliyevin Andıçmə Mərasimi Azərbaycan dövlətinin müstəqillik tarixinin şərəfli bir dövrünün yekunu, ölkəmizin həyatında yeni tarixi mərhələnin strateji başlanğıcıdır. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində 14 fevral 2024-cü il tarixdə keçirilən Andıçmə Mərasimində Azərbaycan xalqının lideri keçilmiş yola nəzər salarkən ilk növbədə haqlı olaraq ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi sahəsindəki tarixi zəfərləri, xalq-dövlət həmrəyliyi və birliyinin əhəmiyyətini, ölkəmizin həyata keçirilməsinə zəruri faktorlar kimi diqqət mərkəzinə çəkmişdir. Bütün bunlara görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 14 fevral 2024-cü il tarixli Andıçmə Mərasimindəki tarixi nitqi müstəqil dövlətimizin yeni tarixi dövrü üçün mükəmməl dövlət programıdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Andıçmə Mərasimindəki dərinməzmunlu və praqmatik ruhlu Nitqi xalqımızın və dövlətimizin yeni tarixi dövrdəki strategiyası və taktikasını özündə əks etdirir. Andıçmə Nitqində Prezident İlham Əliyev bütün istiqamətlər üzrə yaxın və uzaq dövr üçün Azərbaycan xalqının və müstəqil Azərbaycan dövlətinin qarşısında duran ən mühüm vəzifələri, qat edilməsi zəruri olan hədəfləri əsaslandırılmış şəkildə bəyan etmişdir. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin Andıçmə Nitqinin müddəaları Azərbaycan Respublikasının mükəmməl Yol Xəritəsidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Yeni tarixi mərhələnin zəruri çağırışlarından bəhs edərək texnoloji inkişaf əlaqədar problemlərin həllini zəruri saymışdır. Problemin dünya ölkələri üçün əhəmiyyətini nəzərə alan ölkə rəhbəri məsələnin aparıcı istiqamətlərini öne çəkməklə yanaşı, mövzuya kompleks şəkildə yanaşaraq, bu sahə üzrə bütün zəruri tədbirləri tam halda həyata keçirməklə müsbət nəticə əldə etməyin mümkünlüyünü diqqət mərkəzinə çəkmişdir: "Vacib zəfərlərdən biri texnoloji inkişafımızdır. Bu gün ...texnoloji inkişaf və üstünlük böyük əhəmiyyət daşıyır. ...Biz əlbəttə ki, ...texnoloji inkişafa böyük dəstək veririk, ancaq ... Kadr hazırlığı olmadan heç bir texnoloji yenilik kifayət etməyəcək.

...Texnoloji inkişaf, rəqəmsallaşma, kibertəhlükəsizlik, süni intellektin tətbiqi edilməsi - bütün bunlar bizim gündəlik həyatımızın əlamətlərinə çevrilmişdir. Dövlət qurumları, özəl sektor və cəmiyyətin bütün digər segmentləri buna hazır olmalıdır. Əks təqdirdə, biz geridə qalacağıq.

... Hesab edirəm ki, bütün qurumlar və eyni zamanda, cəmiyyət bunu da vəzifə kimi bilməlidir və görməlidir."

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasında həmişə Türk dünyası ilə bağlı məsələlər müstəqil dövlətimizin diqqət mərkəzində olmuşdur. Türk Dövlətləri Təşkilatının 3 oktyabr 2009-cu il tarixdə Naxçıvanda keçirilən Zirvə toplantısında təsis edilməsi təsadüfi olmayıb, bu məsuliyyəti və zəruri vəzifənin həyata keçirilməsi də ölkəmizin aparıcı rolunun ifadəsidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə aid irəl sürdüyü "Bir millət - iki dövlət" formulunun genişlənməsi Türk dünyası ölkələrində qarşılıqlı inteqrasiyasının düsturuna çevrilməsi də ölkəmizdəki türk dövlətləri ilə əlaqələrə dövlət səviyyəsində göstərilən böyük diqqətin ifadəsidir. Prezident İlham Əliyevin 14 fevral 2024-cü il tarixdəki Andıçmə Nitqində ifadə olunan "Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirməliyik". Bu, bizim üçün prioritetdir. Çünki bu bizim ailəmizdir. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır" sözləri tək-cə Azərbaycan üçün deyil, bütün türk dövlətləri üçün aktualdır.

Andıçmə Mərasimində səsləndirilmiş bu mühüm strateji əhəmiyyətə malik fikirlərdən cəmi 5 ay sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 6 iyul 2024-cü il tarixdə Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçıların qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün işğaldan azad edilmiş və böyük sürətlə yenidən qurulan Şuşa şəhərində keçirilməsi, "Şuşa bəyannaməsi"nin imzalanması "Sözümüz-İmzamızdır" deyin liderin rəhbərliyi ilə gerçəkləşdirilmiş böyük siyasi tədbirdir. Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət başçıların Şuşa Zirvəsi Prezident İlham Əliyevin Türk Dünyası Programının növbəti zirvəsidir.

Azərbaycan tarixində xüsusi mərhələ olan 2003-2023-cü illər Prezident İlham Əliyevin siyasi hakimiyyətinin birinci dövrünün epopeyası, 7 fevral 2024-cü il seçkilərində qazanılmış tarixi qələbə isə Ali Baş Komandanın daha böyük gələcəyə çağırışlarını ifadə edən manifestidir. Bu, müstəqil dövlətçilik manifestinin ideya müəllifi uzaqgörən dövlət xadimi, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev, baş qəhrəmanı və böyük sükançısı isə müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevdir.

Prezident İlham Əliyev uzaqgörən rəhbər kimi bu günün reallıqlarını obyektiv şəkildə qiymətləndirdiyi kimi, sabahın üfüqlərini də doğru-düzgün proqnozlaşdırın liderdir. Ona görə də Azərbaycan Respublikasında bütün sahələr üzrə davamlı və dayanıqlı inkişaf təmin olunmuşdur. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin irəliyə doğru inkişafının əsasında Prezident İlham Əliyevin yüksək və praqmatik siyasi idarəetmə bacarığı dayanır. Çoxillik uğurlu dövlətçilik təcrübəsi ilə, o, sözün əsl mənasında, böyük siyasətdə olduğu kimi, böyük idarəetmə sahəsində də məharətli bir qrosmeyster olduğunu nümayiş etdirir.

Bütün bunlara görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin adı çoxşəxslilik tariximizə dəmir yumruqlu və Zəfər bayraqlı Azərbaycan lideri olaraq həkk olunmuşdur.

Artıq Azərbaycan Respublikası yeni tarixi dövrə qədəm qoymuşdur. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının yeni tarixi mərhələsinin ümum-millî ideyası "Hər tərəfli inkişaf etmiş daha güclü Azərbaycan uğrunda" deyişi ilə ifadə edilə bilən siyasi-ideoloji və iqtisadi-mədəni strategiyadan ibarətdir. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişaf etməkdə olan ölkələrin sırasından inkişaf etmiş dövlətlərin səviyyəsinə çatdırılması daha güclü Azərbaycan Respublikasının əsas hədəfidir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçiri-

lən genişmiqyaslı islahatlar Azərbaycan Respublikasının həmin hədəflərə doğru inamla irəlilədiyini əyani şəkildə nümayiş etdirir. Dövlət rəhbərinin elan etdiyi "Yaşıl Dünya Naminə Həmrəylik İli"nin daha aktual şəkildə meydana qoyduğu yaşıl iqtisadiyyat, yaşıl enerji, yaşıl texnologiyalar, yaşıl artım kimi inkişaf istiqamətləri Azərbaycan Respublikasında yeni bir inkişaf dalğası yaratmışdır. Artıq ölkə üzrə yaşıl iqtisadi zonaların yaradılması, alternativ enerji mənbələri əsasında dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi yaşıl artımın ilkin nəticələrini meydana çıxarmışdır. Dövlət səviyyəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun Yaşıl İqtisadi Zona elan olunması və inkişaf etdirilməsi "Yaşıl Dünya Naminə Həmrəylik" hərəkatına Azərbaycanın töhfəsidir. Azərbaycan elmində meydana çıxmış yaşıl energetika, ekolinqvistika, iqlim leksikası, arxeoloji turizm, ekoturizm, landşaftşünaslıq, yaşıl iqtisadiyyat və sair kimi yeni istiqamətlər müasir dünyanın və Azərbaycan reallıqlarının tədqiq edilməsinə Yaşıl Dünya Naminə Həmrəylik İlinin açdığı imkanlardır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının global iqlim dəyişikliklərinə həsr edilən COP-29 Beynəlxalq Konfransının Azərbaycanda keçirilməsinə dair qəbul edilmiş qərar və həmin istiqamətdə respublikamızda gerçəkləşdirilməkdə davam edən genişmiqyaslı tədbirlər ölkəmizin siyasi-ictimai və iqtisadi mühitində, elmi fikrində fərqli bir mənzərənin yaranmasına səbəb olmuşdur. COP-29 Beynəlxalq Konfransının ölkəmizdə keçirilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin beynəlxalq miqyasda söz sahibi olan dünya liderlərindən biri səviyyəsində qazandıqı yüksək nüfuzun əyani göstəricisidir. Azərbaycan COP-29 Konfransını ən yüksək səviyyədə keçirməklə dünyaya özünün qüdrətini bir daha təsdiq etmişdir.

Artıq Azərbaycan Respublikasının həyatında yeni tarixi dövr başlamışdır. "Daha Güclü Azərbaycan uğrunda" hərəkatı ölkəmizə və xalqımıza böyük ümidlər vəd edir. Xalqımız möhkəm surətdə inanır ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə yeni tarixi dövr ölkəmizin inkişafında daha böyük inkişaf və yüksəliş mərhələsi olacaqdır. Azərbaycan xalqının özünün qüdrətli lideri İlham Əliyevə bəslədiyi böyük ümid və inam ölkəmizi daha xoşbəxt gələcəyə çatdıracaqdır. Prezident İlham Əliyevin Andıçmə Nitqində dediyi aşağıdakı sözlər xalqımızın işıqlı və uğurlu sabahlara doğru addımlamaqda olmasının yalnız nikbin anonsu deyildir, yeni tarixi dövrün dövlət başçısı səviyyəsində bəyan edilmiş gerçəklikdir: "İndi isə yeni dövr başlayır. Biz bu dövrə alınımız açıq, üzümüz ağ, başımız dik daxil olururuq. Bu dövrün böyük nailiyyətləri olacaq, mən buna şübhə etmirəm. Çünki son illərin tarixi onu göstərir ki, qarşınıza qoyduğumuz bütün vəzifələr icra edildi. Əlbəttə ki, bütöv Azərbaycan bu dövrə qədəm qoymuş, bütövlənmiş birlik nümayiş etdirmiş, o cümlədən bu seçkilərdə böyük birlik nümayiş etdirmiş xalq böyük uğurlara imza atacaqdır. Mənim buna şübhəm yoxdur. Azərbaycan cəmiyyətində hökm sürən çox müsbət ab-hava bizi daha da gücləndirir. Güclü Azərbaycan bizim həmişə hədəfimiz olub. Əgər güclü Azərbaycan qurmasaydıq, əgər kimsənsə istər siyasi istər iqtisadi sahədə asılı olmuş olsaydıq, heç vaxt ərazi bütövlüyümüzü bərpa edə bilməzdik. Mən hər dəfə deyirdim ki, Azərbaycan bayrağı ərazimizin hər bir yerində dalğalanacaqdır."

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bəyan etdiyi yeni tarixi dövr çoxtərəfli və çoxcəhətli olub, özündə ən mühüm strateji hədəfləri birləşdirir. Daha güclü Azərbaycan, Türk Dünyasının Birliyi, rəqəmsal inkişaf və strateji tərəfdaşlıq uğrunda mübarizə hərəkatı yeni tarixi dövrün ana xətlərini, əsas istiqamətlərini müəyyən edə bilər. Dünya Birliyində çoxtərəfli strateji əməkdaşlıq prinsipinə əsaslanmağa üstünlük verən Azərbaycan Respublikası Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hərbi-siyasi, iqtisadi-mədəni, elmi-texniki sahələrdə yeni nailiyyətlər qazanmaqla, milli-mənəvi dəyərləri inkişaf etdirib möhkəmləndirməklə daha güclü Azərbaycanı qurmağa doğru qətiyyətlə addımlamaqdadır.

Hazırda müstəqil Azərbaycan Respublikası Prezident İlham Əliyev, xalqının və dövlətinin qüdrətli liderinin qətiyyəti və uzaqgörən müdrik siyasətinin işığında böyük addımlarla yeni tarixi dövrün vəzifələrini uğurla həyata keçirərək, daha parlaq gələcəyə doğru inamla yol getməkdə davam edir.

İsa HƏBİBBƏYLİ
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik

İlham Əliyev və müstəqil Azərbaycanın ilkəri (2003-2024)

Dekabrın 23-də AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında tarixçi alim, Milli Məclisin sədr müavini AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasımlının "İlham Əliyev və müstəqil Azərbaycanın ilkəri (2003-2024)" kitabının təqdimat mərasimi keçirilib.

Tədbirdə millət vəkili, ölkənin tanınmış elm, təhsil və ictimaiyyət nümayəndələri, müxtəlif sahələrdə fərqlənən gənclər, KİV məsulları və digər qonaqlar iştirak ediblər.

Mərasimi giriş nitqi ilə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli açaraq ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın qazandığı tarixi Zəfərlərdən

Avropa oyunlarının, İslam dünyasının birlik rəmzi kimi IV İslam Həmrəyliyi oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsinin Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasətin mədəniyyət və idman sahəsində beynəlxalq əks-səda yaratmasında bəhs olunub. Eks-prezidentlər haqqında qanunun qəbul edilməsi ilə dövlətçilikdə yeni ənənənin əsası qoyulub. Kitabın IX fəslində dövlət suverenliyinin bərqərar edilməsinə gedən yol, atılan addımlar diqqətə çatdırılıb, eyni zamanda qazanılan möhtəşəm qələbədən sonra Azərbaycan üçün yaranan imkanlar və potensial təhdidlər məsələsinə toxunulub.

Çıxışının sonunda o, Prezidentin tariximizdə yaratdığı ilkərdən bəhs edən monoqrafiyanın mövzusunun gələcəkdə tədqiqatçılar üçün əsas istiqad

danışib, ictimaiyyətə təqdim olunan kitabın elmi və siyasi əhəmiyyətini qeyd edib.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın yeni tarixi dövrünün əsas istiqamətlərini, prioritetlərini müəyyənləşdirdiyini söyləyən akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, yeni tarixi dövrdə ölkəmiz Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarının işıqlandırıldığı yolla irəliləyərək əsrə bərabər inkişaf yolu qət edib, regionun qüdrətli dövlətlərindən birinə çevrilib. Çoxxəsrlik tariximizdə bənzəri olmayan Vətən müharibəsi və uğurla həyata keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində respublikamızın ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa olunub.

"Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə otuz ilə yaxın işğal altında olan torpaqlarımızın düşməndən azad edilməsi, ölkəmizin bütün sərhədləri boyunca Dövlət Bayrağımızın dalğalanması çox əsrlik Azərbaycan tarixinin nadir hadisələrindəndir", - deyən AMEA rəhbəri bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dünyanın ən nüfuzlu liderlərindən biri kimi qəbul edildiyini vurğulayıb. Qeyd edib ki, İlham Əliyev mövcud siyasi kursun yeni epoxa ilə şərtlənən yeni dövrünün lider səviyyəsində görkəmli təmsilçisidir.

Akademik İsa Həbibbəylinin sözlərinə görə, müstəqil Azərbaycan dövlətinin bərpası və möhkəmləndirilməsi, milli dövlətçilik ənənələrinin qorunması, eləcə də dövlətçilik tariximizin aşılınması istiqamətində görülən böyük işlər, həyata keçirilən uğurlu və genişmiqyaslı islahatlar, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə qazandığı nüfuz həm də geniş tədqiqat mövzudur və bu istiqamətdə Azərbaycan elmində, ictimai fikrində xeyli sanballı əsərlər yazılmaqdadır. O, professor Musa Qasımlının ictimaiyyətə təqdim olunan kitabında da ölkə Prezidenti İlham Əliyevin çoxşaxəli və səmərəli fəaliyyətinin elmi əsaslarla geniş şəkildə əks olunduğunu söyləyib. Bildirib ki, yeni nəşr müəllifin elmi fikir və düşüncələri ilə bərabər, bilavasitə müşahidə etdiyi beynəlxalq münasibətlər prosesinə təhlili yanaşmasının məhsulu kimi də maraqlıdır.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan tarixində indiyədək görünməyən mühüm uğurlara imza atdığı vurğulayan AMEA rəhbəri bütün bu nailiyyətlə

rin əsərdə yüksək səviyyədə təqdim olduğunu diqqətə çatdırıb.

Akademiyaya prezidenti bildirib ki, kitabın ağırlıq mərkəzini Prezident İlham Əliyevin müstəqil Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına yönəlmiş siyasi fəaliyyəti təşkil edir. AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasımlının siyasi və elmi tefəkkürü birləşdirərək ölkəmizin başçısı haqqında yazdığı sanballı əsər özünəməxsusluğu ilə seçilir.

Akademik İsa Həbibbəyli vurğulayıb ki, "İlham Əliyev və müstəqil Azərbaycanın ilkəri (2003-2024)" kitabında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin müstəqillik tarixində yaratdığı ilkəri, onun dünya miqyasında və global cəmiyyətdə yüksək nüfuzu, Türk dünyasında layiqli yeri, eləcə də dövlət başçısının parlaq obrazı hərtərəfli şəkildə işıqlandırılıb. AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasımlı bu kitabda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin mükəmməl, əzəmətli, orijinal portretini öz qələminin gücü ilə yarada bilib. O, nəşrin təqdimatını ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında mühüm hadisə kimi dəyərləndirib, müəllifə yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıb.

Kitabın dövlət başçısının ad gününə ərəfəsində təqdimatının keçirilməsinin xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini bildiren AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Akademiyaya kollektivi və tədbir iştirakçıları adından Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişafında xüsusi rolunu və böyük xidmətlərini qeyd edərək ölkə başçısına təbriklərini və xoş arzularını ifadə edib.

Daha sonra nəşrin rəyçilərindən biri, AMEA Qafqazşünaslıq İnstitutunun şöbə müdiri tarix üzrə fəlsəfə doktoru dosent Elnur Kəlbizadə "İlham Əliyev və müstəqil Azərbaycanın ilkəri (2003-2024)" kitabı haqqında ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, kitab əsası Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilən müdrik siyasi xəttin Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən geosiyasi realitələrə uyğun olaraq necə inkişaf etdirildiyini aydın şəkildə başa düşməyə imkan verir. Əsərin aydın müəyyən edilmiş konsepsiyası və məntiqi ardıcılıqla inkişaf etdirilmiş süjet xətti vardır.

Elnur Kəlbizadə diqqətə çatdırıb ki, monoqrafiyanın birinci fəslində "İlham Əliyevin müstəqil dövlətçilik baxışlarının formalaşmasına təsir edən amillər", ikinci fəslində "Dövlət rəhbərliyinə aparıcı yol və qarşıda dayanan əsas vəzifələr" adlanır. Burada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsinə qədərki illərdə İlham Əliyevin nadir təşkilatçılıq qabiliyyətindən bəhs edilib. Azərbaycanın neft siyasətinin uğurla reallaşmasında, neft danışıqlarında mənafelelərinin qətiyyətli müdafiəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin vitse-prezidenti kimi İlham Əliyevin rolu konkret faktlar əsasında tədqiq olunub, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi, ölkədə olimpiya hərəkatının genişlənməsində xidmətləri təsvir edilib. Həmçinin İlham Əliyevin siyasi proseslərin mərkəzinə gəlməsi, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədrinin birinci müavini olması, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə təyin edilməsi nəşrdə tədqiq edilib.

Onun sözlərinə görə, monoqrafiyanın üçüncü fəslində ideyaların sistemli politoloji və tarixi təhlili aparılıb. IV fəslində isə qeyd edilib ki, İlham Əliyevin tariximizdə getirdiyi digər bir ilk də məhz BMT ilə bağlıdır. O, BMT ilə əməkdaşlığa dinamizm gətirən lider olmuşdur. Bunun da nəticəsində Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq 2011-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzv seçilmiş, iki il müddətində dünyanı idarə edən, dünya geosiyasetinin ən aktual problemlərini müzakirə edən dövlətlərdən birinə çevrilmişdir.

"V fəslində canlı orqanizm kimi daim genişlənən dövlətin tarixinə Prezident İlham Əliyevin siyasəti nəticəsində qızıl həflərlə həkk olunan digər ilkərdən bəhs olunub. Nəşrin VI fəslində Türk Dövlətləri Əməkdaşlıq Təşkilatının qurulması, qarşıda dayanan hədəflər, Türk Birliyinin geosiyasi amilə çevrilməsində cənab İlham Əliyevin rolundan danışılıb. VII fəslində isə müəllif, ilk növbədə, niyə Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanı kosmik klubun üzvünə çevirmək istəməsi sualını cavablandırıb, kosmik peyklərin Azərbaycana qazandırdığı yeni imkanlar və üstünlüklərdən bəhs edib", - deyə alim vurğulayıb.

Elnur Kəlbizadə əlavə edib ki, monoqrafiyanın VIII fəslində Avroviziya musiqi yarışmasının,

mətvərici mənbələrdən biri olacağına əminliyini bildirib.

Tədbirdə Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri professor Anar İsgəndərov, Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Zahid Oruc, Milli Məclisin İctimai Birliklər və Dini Qurumlar komitəsinin sədr müavini Sahib Aliyev, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədr müavini Azər Badamov və AMEA Qafqazşünaslıq İnstitutunun şöbə müdiri tarix üzrə fəlsəfə doktoru Günel Musayeva çıxış edərək İlham Əliyev və müstəqil Azərbaycanın ilkəri (2003-2024)" kitabının nəşrinin respublikamızın siyasi və mədəni həyatında böyük hadisə olduğunu diqqətə çatdırıblar. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yorulmaz fəaliyyətini faktlarla işıqlandıran bu sanballı əsərin mükəmməl formata malik dəyərli elmi mənbə olduğu bildirilib.

Çıxışlarda, həmçinin Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin əldə etdiyi uğurların əsərdə mükəmməl formada təqdim olunması müəllifin böyük uğuru və peşəkərliliyi kimi qiymətləndirilib.

Sonda kitabın müəllifi Milli Məclisin sədr müavini AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasımlı nəşrin məziyyətlərindən danışdı. O, əsərin ərəşəyə gəlməsində əməyi olan şəxslərə, tədbirin təşkilatçılarına və iştirakçılarna dərin minnətdarlığını bildirdi.

Tədbirə yekun vuran akademik İsa Həbibbəyli yüksək intellektə, nadir idarəçilik istedadına malik, global tendensiyaları və ölkənin prioritetlərini düzgün müəyyənləşdirən lider Prezident İlham Əliyev haqqında sanballı əsərin təqdimatı münasibətilə müəllifə təşəkkür edib. Nəşrin tədqiqatçılar üçün etibarlı mənbə olduğunu deyən AMEA prezidenti qeyd edib ki, müəllif Prezident İlham Əliyev haqqında faktların, hadisələrin qiymətləndirilməsini və təhlilini tamamilə fərqli rəqursdan aparıb. Prezident İlham Əliyevin fəaliyyətinin müxtəlif aspektlərini əhatə edən bu kitab geniş oxucu kütləsi tərəfindən sevilərək oxunacaq.

Naxçıvanda Akademik Zərifə Əliyeva adına biotibbi araşdırmalar mərkəzi açılıb

Naxçıvan Dövlət Universitetində Akademik Zərifə Əliyeva adına biotibbi araşdırmalar mərkəzi açılıb.

Bu münasibətlə keçirilən tədbirdə Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru Elbrus İsayev mərkəzin açılmasının Naxçıvan Dövlət Universitetinin elmi mühiti üçün xüsusi əhəmiyyət daşıdığını deyib. Qeyd edib ki, yeni mərkəz tədqiqatçı alimlər, doktorantlar, dissertantlar, magistratlar, rezidentlər və elmi tədqiqat işləri ilə məşğul olan tələbələr üçün geniş imkanlar yaradacaq. Diqqətə çatdırılıb ki, Naxçıvan Dövlət Universiteti ilə Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun birgə tərəfdaşlığı ilə əsas qoyulan yeni elmi-tədqiqat mərkəzi universitetin Tibb fakültəsində yerləşir və tibbin müxtəlif sahələri, həmçinin biologi-

ya və kimya elmləri üzrə araşdırmaların aparılması məqsədini daşıyır. Eyni zamanda, müxtəlif elmi sahələr üzrə birgə tədqiqatların həyata keçirilməsi üçün geniş imkanlar təqdim edir.

AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycanın görkəmli alimi, oftalmoloq

Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyan mərkəzin əhəmiyyətini, alimin fəaliyyət istiqamətləri üzrə araşdırmaların aparılmasının, xüsusilə peşə xəstəlikləri və herontologiya kimi sahələrdə tədqiqatlara çox yer verilməsinin önəmini qeyd edib.

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Na-

zirliyinin Akademik A.Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun baş direktoru, professor Ulduz Həşimova bildirib ki, mərkəzin yaradılmasında əsas məqsəd görkəmli alim Zərifə Əliyevanın elmi məktəbinin davamçılarını yetişdirmək, eyni zamanda, hər iki müəssisənin potensialından istifadə etməklə dünya elmində tədqiqatların aparılmasına töhfə verəcəkdir.

Tədbirdə Fizika İnstitutunun baş direktoru, akademik Arif Həşimov, həmçinin Qazaxıstan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Kurortologiya və Tibbi Reabilitasiya İnstitutunun direktoru, Qazaxıstan Milli Kurort Assosiasiyasının prezidenti, professor Sayagül Kairgeldinin çıxışları dinlənilib.

Sonra tədbir iştirakçıları Akademik Zərifə Əliyeva adına biotibbi araşdırmalar mərkəzi ilə tanış olublar.

AMEA-nın nəşr etdiyi "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin UNESCO-da təqdimatı böyük tarixi hadisədir

Rəyasət Heyətinin növbəti iclası

Dekabrın 20-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti Aktotı Raimkulova, Türk Dövlətləri Təşkilatı Ağsaqqallar Şurasının üzvü professor Həsən Həsənov, AMEA Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri və aidiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

İclası giriş sözü ilə akademik İsa Həbibbəyli açaraq tədbirin gündəliyi barədə məlumat verib.

Əvvəlcə iclasda dövlət başçısının Sərəncamı ilə "Şöhrət" ordeni ilə təltif olunmuş akademik Gövhər Baxşəliyevaya mükafat təqdim edilib.

İclasda müzakirə olunan ilk məsələ AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin UNESCO-nun Baş Qərargahında keçirilən "Dünyanın leksikoqrafiyada xəritələşdirilməsi: "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin 950 illik yubileyi"ne həsr edilmiş beynəlxalq konfransda iştirakı ilə əlaqədar Fransa Respublikasına səfərinin nəticələri haqqında olub.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirdi ki, Parisdə UNESCO-nun Baş Qərargahında baş tutan beynəlxalq elmi konfransın keçirilməsində əsas məqsəd "Divanü lüğət-it-türk"ün dünya mədəniyyətinə, eyni zamanda türk xalqlarının dilinin inkişafı və mədəni irsinə verdiyi töhfələri və abidənin elmi mahiyyətini diqqət mərkəzinə gətirmək olmuşdur. Akademik İsa Həbibbəyli tədbir çərçivəsində Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin AMEA nəşrinin və Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu tərəfindən yenidən çap olunmuş rus dilində nəşrinin təqdimatlarının da baş tutduğunu söyləyib.

Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, AMEA Rəyasət Heyətinin 29 yanvar 2024-cü il tarixli iclasında "Xalid Səid Xocayev Azərbaycan dilinə tərcümə etdiyi Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin çapa hazırlanması və nəşri haqqında" qərar qəbul olunub. Qərarda özbək əsilli Azərbaycan alimi, repressiya qurbanı olmuş Xalid Səid Xocayev Azərbaycan dilinə tərcümə etdiyi Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin aşkar edilib tapılması mühüm elmi hadisə kimi dəyərləndirilib. AMEA Rəyasət Heyətinin 5 mart 2024-cü il tarixli iclasında "Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin Xalid Səid Xocayev tərcüməsinin AMEA nəşri haqqında" qərarına əsasən işə əsasən türk respublikalarının Elmlər Akademiyalarında, digər elm, təhsil və mədəniyyət qurumlarında təqdimatlarının keçirilməsi və kitabın həmin qurumların kitabxanalarına göndərilməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verilib.

AMEA-da hazırlanan nəşrin UNESCO səviyyəsində təqdimatının keçirilməsinin Elmlər Akademiyasının 80 illik tarixindəki ən əlamətdar hadisələrdən biri olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli tədbirin baş tutması istiqamətində Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun və onun prezidenti Aktotı Raimkulovanın, həmçinin UNESCO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının Baş katibi Seymur Fətəliyevin səylərini yüksək qiymətləndirib, minnətdarlığını bildirib.

"Divanü lüğət-it-türk" əsərinin 950 illik yubileyinə həsr edilmiş beynəlxalq konfransın dörd bölmə üzrə təşkil olunduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli tədbirdə Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkiyə, Özbəkistan, Türkmənistan və Macarıstanın UNESCO yanında Daimi Nümayəndəliklərinin, eləcə də avropalı türkoloqların iştirak etdiyini diqqətə çatdırıb.

Tədbirin dördüncü bölməsinin özünü moderatorluğunda baş tutduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli burada Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin AMEA-da tapılması və Xalid Səid Xocayevə aid olan latın əlifbası ilə Azərbaycan dilinə çevrilmiş nadir əlyazmasının nəşrinin təqdimatının keçirildiyini bildirdi. Qeyd edib ki, təqdimatda Azərbaycan Respublikasının UNESCO yanında daimi nümayəndəsi Elman Abdullayev, Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti Aktotı Raimkulovanın, UNESCO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının Baş katibi Seymur Fətəliyevin, professor Həsən Həsənovun, AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru professor Nadir Məmmədlinin, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Vəfa Abdullayeva-Nəbiyevanın, həmçinin Türkiyə, Fransa, Hollandiya, Qazaxıstan, Qırğızıstan və s. ölkələrdən alimlərin çıxışları dinlənilib.

Akademik İsa Həbibbəyli "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin Parisdə təqdimatının keçirilməsinin həm də Türk dünyasına aid bir məsələnin UNESCO səviyyəsinə çıxarılması mənasına gəldiyini, Prezident İlham Əliyevin "Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır!" sözlərindən irəli gələrək AMEA-da həyata keçirilən işlərin davamı olduğunu söyləyib. Həmçinin Azərbaycan elminin inkişaf səviyyəsinin Avropanın mərkəzindən, UNESCO-nun Baş Qərargahında bütün dünyaya nümayiş etdirildiyini bildirib. AMEA rəhbəri əldə olunan bu uğurun Prezident İlham Əliyevin liderliyində Azərbaycan dövlətinin uğurlu xarici siyasətinin nəticəsi olduğunu deyib.

Sonra çıxış edən Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti Aktotı Raimkulova iştirakçıları rəhbərlik etdiyi təşkilat adından salamlayıb. Fondun yaranma tarixi və fəaliyyəti barədə məlumat verən A.Raimkulova qurumun mədəni irsinin qorunması və inkişafı istiqamətində bir sıra önəmli layihələr həyata keçirdiyini bildirdi. 2024-cü ilin Fondun həyatında məhsuldar il olaraq yadda qaldığını deyən A.Raimkulova Özbəkistanın tam hüquqlu üzv olduğunu, Türkmənistanın isə müşahidəçi üzv qismində qəbul edildiyini diqqətə çatdırıb. Məruzəçi, həmçinin Türk dünyasının strateji birliyinə xidmət edən layihələr, keçirilən tədbirlər, işıq üzü görən nəşrlər, bərpa olunan və gələcəkdə bərpası nəzərdə tutulan abidələr haqqında məlumatı da təqdim edib. Fondun türk mədəni irsinin qorunması istiqamətində gənclər üçün təlimlər təşkil etdiyini, ali təhsil müəssisələrində mədəni irs mərkəzlərinin açıldığını söyləyib.

UNESCO-nun Baş Qərargahında keçirilən "Dünyanın leksikoqrafiyada xəritələşdirilməsi: "Di-

vanü lüğət-it-türk" əsərinin 950 illik yubileyi"ne həsr edilmiş beynəlxalq konfransın və nəşrlərin təqdimatının tarixi hadisələrdən olduğunu deyən Aktotı Raimkulova qeyd edib ki, AMEA-nın Dilçilik İnstitutunun alimlərinin Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin Xalid Səid Xocayevə məxsus əlyazmasını taparaq nəşr etdirməsi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Türk dünyasının birliyinə növbəti töhfəsidir.

Geniş məruzəsindən sonra Aktotı Raimkulova Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu tərəfindən rus dilinə tərcümə edilmiş Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərini akademik İsa Həbibbəyliyə təqdim edib.

Türk Dövlətləri Təşkilatı Ağsaqqallar Şurasının üzvü professor Həsən Həsənov isə çıxışında UNESCO-da Azərbaycan alimlərinin iştirakı ilə keçirilən tədbirin yüksək səviyyədə baş tutduğunu bildirdi. Qeyd edib ki, Mahmud Kaşğarının "Divanü lüğət-it-türk" əsərinin Xalid Səid Xocayev tərcüməsinin AMEA nəşri Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Türk dünyasının elminə verdiyi ən yüksək töhfələrdən biridir. Bildirib ki, Mahmud Kaşğarı "Divanü lüğət-it-türk" əsəri ilə türkologiyaya əsasını qoyub, türk xalqlarının qardaşlığına çalışıb. Vurğulayıb ki, bu gün Türk Dövlətləri Təşkilatı türk xalqlarının etnik birliyinə siyasi birliyə çevirməyə çalışır və AMEA-nın sözügedən nəşri də buna xidmət edir.

Daha sonra qeyd olunan məsələ ilə əlaqədar AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarı səsəndirilib.

İclasda müzakirə edilən növbəti məsələ 2024-cü ilin ikinci yarısı və ilin yekunu üzrə impakt faktorlu jurnallarda nəşr olunan məqalələrə görə AMEA əməkdaşlarının mükafatlandırılması və ilin yekunu üzrə qaliblərin müəyyən edilməsi haqqında olub. Akademik İsa Həbibbəyli bildirdi ki, hazırda AMEA-da həyata keçirilən islahatların mühüm istiqamətlərindən birini beynəlxalq elmi əlaqələrin gücləndirilməsi, mötəbər beynəlxalq elmi qurum və cəmiyyətlərə üzvlüyün həyata keçirilməsi, elektron elmi resurs və bazalara inteqrasiyanın sürətləndirilməsi ilə bağlı mühüm tədbirlər təşkil edir.

Akademik İsa Həbibbəyli Akademiyada çalışan alim və mütəxəssislərin məqalələrinin nüfuzlu elmmetrik bazalarda (Web of Science və Scopus) indeksləşən elmi jurnallarda daha intensiv dərc olunmasını təşviq etmək məqsədilə AMEA Rəyasət Heyəti tərəfindən məqalələrə görə mükafatların verilməsi haqqında qərarın qəbul edildiyini bildirdi.

Daha sonra AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil şöbəsinin müdiri filologiya elmləri doktoru Sərxan Xavəri sözügedən qərarı diqqətə

çatdırıb, müvafiq materialların elmi müəssisə və təşkilatlardan toplanaraq AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil, "Elektron Akademiya" şöbələri tərəfindən yoxlanılıb təhlil edildikdən sonra ilin ikinci yarısı üçün nəşr olunan məqalələrin, həmçinin 2024-cü il üzrə birinci, ikinci və üçüncü yerlərin müəyyənəndirildiyini bildirdi. Diqqətə çatdırıb ki, yerlər müəyyənəndirildikdən il ərzindəki məqalələrin sayı, həmçinin məqalələrin çap olunduğu jurnalların sonuncu nömrələrinin müvafiq bazalarda indeksləşməsi əsas meyar kimi götürülüb.

Sərxan Xavəri ilin ikinci yarısı üçün Akademiyaya əməkdaşlarının 43 məqaləsinin Web of Science və Scopus-da indeksləşən elmi jurnallarda dərc edildiyini, ən çox məqaləsi işıq üzü görən alim isə 6 məqalə ilə AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının direktoru texnika elmləri doktoru dosent Hüseyn Hüseynov olduğunu diqqətə çatdırıb.

Natiq ikinci və üçüncü yerləri tutan alimlərin də adlarını açıqlayıb və Rəyasət Heyəti tərəfindən müvafiq qərar qəbul edilib.

İclasda, həmçinin 2024-2026-cı illər üzrə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və AMEA-nın Azad Həmkarlar İttifaqı arasında Kollektiv Saziş bağlanıb. Sonra AMEA Lənkeran Regional Elmi Mərkəzinin strukturunda qismən dəyişiklik edilərək "Ədəbiyyat və tarix" şöbəsinin bazasında daxili imkanlar hesabına "Ədəbiyyat və əzəsaylı xalqların folkloru" və "Tarix, arxeologiya və ertnologiya" şöbələrinin yaradılması haqqında qərar qəbul edilib. Həmçinin tarix üzrə fəlsəfə doktoru Samir Kərimovun AMEA Lənkeran Regional Elmi Mərkəzinin elmi işlər üzrə direktor müavini vəzifəsinə təyinat edilməsi təsdiq olunub.

İclasda AMEA-nın akademik-katibi akademik Arif Həşimov 12-14 dekabr 2024-cü il tarixlərində AMEA-nın Gəncə Elmi Bölməsinin illik hesabat müzakirəsinə dair iclasında və akademik Maqsum Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Fizikanın aktual problemləri" adlı beynəlxalq elmi konfransda iştirakına dair, AMEA-nın vitse-prezidenti akademik Dilqəm Tağıyev isə 2-5 dekabr 2024-cü il tarixlərində Şuşa şəhərində AMEA-nın Gəncə Alim və Mütəxəssislər Şurasının həmtəşkilatlığı ilə İslam Ölkələrinin Gənclərinin iştirakı ilə keçirilən "Şuşa Gənclər Festivalı" haqqında məlumat veriblər.

Sonda akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək ölkə başçısı tərəfindən qarşıya qoyulan vəzifələr və müasir dünya elminin çağırışlarından irəli gələrək AMEA-nın fəaliyyətini bundan sonra da uğurla davam etdirəcəyini bildirdi. Həmçinin qarşıdan gələn əlamətdar günlər münasibətilə Akademiyaya əməkdaşlarını təbrik edib, uğurlar arzulayıb.

2024-cü ildə AMEA əməkdaşlarının Web of Science və Scopus bazalarında 59 məqaləsi işıq üzü görüb

Müasir dövrdə elmi fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin mühüm göstəricilərindən biri nüfuzlu beynəlxalq elmi bazalarda (Web of Science və Scopus) indeksləşən jurnallarda məqalələrin nəşri hesab olunur. Ona görə də hazırda AMEA-da həyata keçirilən islahatların mühüm istiqamətlərindən birini beynəlxalq elmi əlaqələrin gücləndirilməsi, mötəbər beynəlxalq elmi qurum və cəmiyyətlərə üzvlüyün həyata keçirilməsi, elektron elmi resurs və bazalara inteqrasiyanın sürətləndirilməsi ilə bağlı mühüm tədbirlər təşkil edir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin təşəbbüsü ilə Akademiyada çalışan alim və mütəxəssislərin məqalələrinin nüfuzlu elmmetrik bazalarda (Web of Science və Scopus) indek-

slənən elmi jurnallarda daha intensiv dərc olunmasını təşviq etmək məqsədilə AMEA Rəyasət Heyəti "AMEA əməkdaşlarına impakt faktorlu jurnallarda nəşr olunan məqalələrə görə mükafatların verilməsi haqqında" 22 fevral 2024-cü il tarixli qərar qəbul edib. Qərara

əsasən, AMEA əməkdaşları üçün nüfuzlu elmmetrik bazalarda (Web of Science və Scopus) indeksləşən nəşrlərdə dərc olunmuş elmi işlərə görə, həmçinin il ərzində ən çox məqalə nəşr etdirilən ilk üç yer üzrə mükafatlar təsis edilib, elmi müəssisə və təşkilat rəhbərlərinə müvafiq materialların ildə iki dəfə AMEA Rəyasət Heyəti Aparatının Elm və təhsil şöbəsinə təqdim edilməsi tapşırılib.

AMEA-da çalışan alim və mütəxəssislərin cari ildə 59 məqaləsi, 2024-cü ilin birinci yarısı üzrə nüfuzlu elmmetrik bazalarda (Web of Science və Scopus) indeksləşən elmi jurnallarda 12 məqaləsi, 2024-cü ilin ikinci yarısında isə 47 məqaləsi çapdan çıxıb. Qeyd olunan məqalələr AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil və "Elektron Akademiya" şöbələri tərəfindən yoxlanılıb təhlil edildikdən sonra AMEA Rəyasət Heyətinin 9 iyul 2024-cü il tarixli (ilin birinci yarısı üzrə) və 20 dekabr 2024-

cü il tarixli (ilin ikinci yarısı üzrə) iclaslarında təsdiq edilib.

Cari ildə ən çox məqaləsi işıq üzü görən alim 7 məqalə ilə AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının direktoru texnika elmləri doktoru, dosent Hüseyn Hüseynov olub və ilk sırada qərarlaşıb.

AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli, Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun aparıcı elmi işçisi tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Dmitriy Kirichenko və Naxçıvan Bölməsinin İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun elmi katibi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Zülfüyyə İsmayıl ikinci yerdə qərarlaşıblar. Üçüncü yerdə isə Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun şöbə müdiri tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Bəxtiyar Cəlilov olub.

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə Akademiya əməkdaşlarına təbriki

Hörmətli həmkarlar!

Sizi 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə səmimi qəlbdən təbrik edirəm! Bu əlamətdar gün hər birimiz üçün Azərbaycan xalqının birliyinin, milli kimliyimizin və tarixi dəyərlərimizin təntənəsi olmaqla yanaşı, Azərbaycançılıq ideyasının möhkəmlənməsi və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə ön yüksək ifadəsidir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən milli həmrəyliyəmizin nişanəsi olaraq təsis edilən Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü dünya miqya-

sında milyonlarla soydaşımız tərəfindən qürurla qeyd olunur və xalqımızın milli dəyərlərinə bağlılığını, Vətən sevgisini əks etdirir.

Son illərdə isə Prezident İlham Əliyevin Liderliyində milli birliyimiz və həmrəyliyəmiz qırılmaz bağlarla daha da güclənmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev beynəlxalq səviyyədə milli maraqlarımızı qətiyyətlə qorumaqla yanaşı, dünya azərbaycanlılarının vahid amal ətrafında birləşməsi üçün möhkəm zəmin yaratmışdır. Dövlət başçısının məqsədli siyasəti nəticəsində Azərbaycan həm regionda, həm də bey-

nəlxalq miqyasda güclü, nüfuzlu bir dövlətə çevrilmişdir. Bu il BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) ölkəmizdə keçirilməsi isə bunun ən bariz nümunəsidir və Azərbaycan dünya miqyaslı konfransı yüksək səviyyədə təşkil etməklə global problemlərin həllinə öz töhfəsini vermişdir.

Milli həmrəylik Azərbaycan xalqının ən dəyərləli sərvətlərindən biridir və bu həmrəyliyin kökündə ilk növbədə Ulu Öndərin müəllifi olduğu Azərbaycançılıq ideologiyası dayanır. Son illərdə AMEA-da Azərbaycançılıq ideologiyasının daha

da dərinləşdirilməsinə, milli birliyimizin gücləndirilməsinə, milli kimliyimizin qorunmasına töhfə verən silsilə tədqiqatlar aparılır, Azərbaycan alimləri dövlətimizin inkişafına öz töhfəsini verməyə davam edirlər.

Hörmətli Akademiya əməkdaşları, Sizi əlamətdar günlər münasibətilə təbrik edir, Yeni ildə hər birinizə sağlamlıq və firavan günlər, elmi fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

İsa HƏBİBBƏYLİ
Azərbaycan Milli Elmlər
Akademiya prezidenti, akademik

Səfəvilər dövrünün ensiklopediyası: 1001 termin və xüsusi ad

AMEA-nın Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutu və Avrasiya Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasının (ABIA) birgə təşkilatçılığı ilə Şah İsmayıl Xətəinin vəfatının 500-cü ildönümünə həsr olunmuş ikicildlik "Qızılbaş ensiklopediyası: 1001 termin və xüsusi ad" kitabının təqdimat mərasimi keçirilib.

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında baş tutan tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, ABIA-nın idarə heyətinin sədri Elçin Əsgərov, Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Xüsusi Tapşırıqlar üzrə səfiri Elşad İskəndərov, Milli Məclisin deputatı Naqif Həmzəyev, Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun rektoru Aqil Şirinov, AMEA-nın Tarix və Etnologiya İnstitutunun, eləcə də Avrasiya Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasının əməkdaşları, həmçinin Azərbaycan elmi ictimaiyyətinin nümayəndələri və gənclər iştirak ediblər.

Əvvəlcə Qızılbaşlığın Azərbaycan tarixində rolunu əks etdirən qısa sənədli filmə baxılıb, daha sonra Şah İsmayıl Xətəinin süni intellekt proqramı ilə yaradılmış avatarının gələcək nəsillərə videomüraciəti nümayiş etdirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli son iki il ərzində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında həyata keçirilən yeniləşmə islahatları ilə paralel olaraq Azərbaycançılıq ideologiyasının dərinləşdirilməsi, ədəbi-tarixi şəxsiyyətlərin öyrənilməsi istiqamətində də geniş tədqiqatların aparıldığını diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, SSRİ rəhbərliyinin xalqların milli keçmişini unudurmaq, "vahid sovet xalqı" təfəkkürünü formalaşdırmaq siyasətinə uyğun olaraq əsasən həmin dövrdə tarixi hadisələr öyrənilir, tarixi şəxsiyyətlər isə tədqiqatlar dən kənarında qalırdı. Akademik İsa Həbibbəyli diqqətə çatdırıb ki, SSRİ illərində Azərbaycan Atabəyler dövləti, Səfəvilər dövləti haqqında araşdırmalar aparılsa da, dövlətin qurucuları Şəmşəddin Atabəy və Şah İsmayıl Xətai barəsində, eləcə də Nadir şah Əfşar haqqında heç bir tədqiqat aparılmamışdır. AMEA rəhbəri bildirib ki, sovet rəhbərliyinin bu siyasətinə ilk etiraz edən isə "Gün var əsrə bərabər" romanında

"manqurtlaşmanı" dilə gətirməklə dünya şöhrətli qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatov olmuşdur.

AMEA prezidenti Azərbaycanın müstəqilliyini bərpa etməsindən sonra görkəmli dövlət xadimlərimizin, tarixi şəxsiyyətlərimizin öyrənilməsinə başlanıldığını bildirib. Qeyd edib ki, Azərbaycanın tarixi şəxsiyyətlərinə ən yüksək dəyəri Prezident İlham Əliyev vermiş, ölkəmizdə "Nəsimi ili", "Nizami Gəncəvi ili", "Heydər Əliyev ili"nin elan olunması ilə tarixi ədəbi-siyasi şəxsiyyətlərimiz bir çox aspektlərdən öyrənilmişdir.

Akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan tarixinin Səfəvilər dövrünün araşdırılaraq geniş oxucu kütləsinə və gənc nəsillərə çatdırılmasının xüsusi əhəmiyyət daşıdığını qeyd edərək bu sahədə AMEA əməkdaşlarının iştirakından məmnunluğunu ifadə edib. Bildirib ki, AMEA-nın Tarix və Etnologiya İnstitutu buna qədər Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə birgə "Vətən müharibəsi tarixi. Şəxsiyyət faktoru" kitabını ərəşəyə gətirib. Yeni kitab isə Azərbaycan dövlətçiliyinin intibah səhifəsi olan Səfəvilər dövlətini bütövlükdə əks etdirən ensiklopedik mənbə rolunu oynayır. Akademik İsa Həbibbəyli kitabda geniş coğrafiyanı əhatə edən Səfəvilər dövləti haqqında ilk dəfə bir çox tarixi faktların ictimaiyyətə təqdim edildiyini bildirib.

Qeyd edib ki, Azərbaycan dövlətçiliyinə, tarixşünaslığına mühüm töhfə olan, tarixi şəxsiyyətlərimizə ehtiramın ifadəsinə əks etdirən yeni ensiklopedik nəşr müəlliflər tərəfindən yalnız böyük zəhmət hesabına deyil, eyni zamanda Azərbaycançılıq təfəkküründən irəli gələrək hazırlanıb.

Akademik İsa Həbibbəyli çıxışının sonunda vahid Azərbaycan dövləti ideologiyası ilə dövlətçilik tariximizdə mühüm yer tutan Səfəvilər dövləti və Şah İsmayıl Xətai haqqında kitabın ərəşə gəlməsinin milli kimliyimizin dərk, qorunması və güclənməsinə öz töhfəsini verəcəyini bildirib.

ABIA idarə heyətinin sədri Elçin Əsgərov isə öz çıxışında 8 bölümdən və 1001 başlıqdan ibarət olan ensiklopediyada Qızılbaş şahları və şeyxləri, Səfəvi xanədanlığı, Qızılbaşlığı təşkil edən türkmən tayfaları, Səfəvi dövrünün daxili və xarici siyasəti, Qızılbaş inanc və Səfəvi hərbi-siyasi sistemi, Qızılbaşlığın təsiri altında Səfəvi döv-

ründə formalaşmış mədəniyyət, incəsənət və din, Qızılbaşlıq haqda tarixi mənbələrlə bağlı məlumatların bu kitabda öz əksini tapdığını bildirib, ensiklopediyanın hazırlanması haqda qısa məlumat verib. E.Əsgərov Qızılbaşlığın sırf azərbaycanlıların yaratdığı tarixi miras olduğunu xüsusi vurğulayıb.

Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Xüsusi Tapşırıqlar üzrə səfiri Elşad İskəndərov isə çıxışında mərkəzləşdirilmiş Azərbaycan dövlətçiliyinin bu dövrdə öz inkişafının pik nöqtəsinə çatdığını və müasir Azərbaycan xalqının formalaşmasında Səfəvi dövlətinin aparıcı rolu olduğunu nəzərə çatdırıb.

AMEA-nın Tarix və Etnologiya İnstitutunun direktoru professor Kərim Şükürov Qızılbaşlığın Azərbaycan tarixində və tarixşünaslığında xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirərək, bu fenomenin Azərbaycan identikliyinə geniş şəkildə işıqlandırmaq baxımından elmi tədqiqatların genişləndirilməsinin önəmini vurğulayıb.

Milli Məclisin deputatı Naqif Həmzəyev, Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun rektoru Aqil Şirinov və AMEA-nın Tarix və Etnologiya İnstitutunun aparıcı elmi işçisi tarix elmləri doktoru Tofiq Nəcəfli isə çıxışlarında Qızılbaşlığın Azərbaycanın dövlətçilik tarixində, milli kimliyinin formalaşmasında və mədəni intibahında rolu haqda düşüncələrini bölüşüb.

Çıxışlardan sonra Avrasiya Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasının idarə heyətinin sədri Elçin Əsgərov yeni nəşri AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasına hədiyyə edib, kitabları direktor texnika elmləri doktoru Hüseyn Hüseynova təqdim edib.

Təqdimat mərasimində yekun söz söyləyən akademik İsa Həbibbəyli "Qızılbaş ensiklopediyası: 1001 termin və xüsusi ad" kitabının təqdimat tarixi və əlamətdar gündə baş tutduğunu söyləyib, adını Azərbaycanın çoxəsrlilik dövlətçilik tarixinə qızıl hərflərlə yazmış, ərazi bütövlüyümüzü və dövlət suverenliyimizi tam bərpa etmiş, bütün ölkə ərazisində Dövlət Bayrağımızı ucaltıb Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin ad gününü tədbir iştirakçıları və Akademiya kollektivi adından təbrik edib, xoş arzularını çatdırıb.

Ərəbşünaslıq və şərqşünaslıq: müasir dünyada mədəniyyətlərarası dialoq

Dekabrın 20-də Bakı Dövlət Universitetində (BDU) görkəmli şərqşünas-alim, professor Aida İmanquliyevanın anadan olmasının 85 illik yubileyinə həsr edilən "Ərəbşünaslıq və şərqşünaslıq: müasir dünyada mədəniyyətlərarası dialoq" mövzusunda respublika elmi konfransı keçirilib.

Konfransın açılışında çıxış edən BDU-nun rektoru Elçin Babayev görkəmli alim Aida İmanquliyevanın Azərbaycan şərqşünaslıq elmindəki xidmətlərindən danışdı. Qeyd edib ki, Aida İmanquliyeva Azərbaycanda ilk şərqşünas qadın professor olub: "O, Şərq və Qərb mədəniyyətləri arasında yeni körpülər yaradan qiymətli əsərlər yazıb, apardığı tədqiqatlarla ölkəmizdə ərəb ədəbiyyatının tədqiqi istiqamətində yeni mərhələnin əsasını qoyub. Alimin tədqiqatına cəlb etdiyi, mühüm elmi nəticələr aldığı ərəb məhçər ədəbiyyatı şərqşünaslıq elmində əsl yenilik idi". Rektor bildirib ki, Aida İmanquliyeva BDU-nun Şərqşünaslıq fakültəsində ərəbşünas kadrların hazırlanması işinə böyük töhfə verib.

Sonra görkəmli şərqşünas alimin zəngin həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş videoçarx nümayiş edilib.

AMEA prezidenti akademik İsa Həbibbəyli çıxışında diqqətə çatdırıb ki, professor Aida İmanquliyeva Azərbaycan şərqşünaslıq məktəbinə yeni filoloji istiqamət gətirib. Onun ərəb ədəbiyyatına həsr etdiyi tədqiqatlar, monoqrafiyalar, məqalələr, yetirmələrinin yazdığı əsərlər şərqşünaslığın filoloji, ədəbiyyat qolunu inkişaf etdirib. Görkəmli alim ərəb məhçər ədəbiyyatına dair əsərləri ilə Azərbaycan, bütövlükdə dünya şərqşünaslıq elminə əvəzsiz töhfələr verib.

Milli Məclis sədrinin müavini, akademik Rafael Hüseynov, Milli Məclisin deputatı Jalə Əliyeva, BDU-nun Şərqşünaslıq fakültəsinin dekanı Aydan Xəndan, Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun rektoru Aqil Şirinov, AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru akademik Teymur Kərimli, BDU-nun Ümumi dilçilik kafedrasının müdiri akademik Nizami Cəfərov, Bakı Yunus Əmrə İnstitutunun direktoru Səlcuk Karakılıç, BDU-nun Ərəb filologiyası kafedrasının müdiri dosent Vüqar Qaradağlı çıxışlarında professor Aida İmanquliyeva ilə bağlı xatirələrini bölüşüb, onun Azərbaycanın elm və təhsil tarixindəki müstəsna rolundan, cəmiyyətə, elmə, təhsilə, mədəniyyətə verdiyi əvəzsiz töhfələrdən danışdı. Qeyd olunub ki, Şərq-Qərb mədəni əlaqələrinin inkişafında, Azərbaycan fəlsəfi fikrinin İslam əlminə yayılmasında professor Aida İmanquliyevanın tədqiqatları mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Konfrans işini 8 bölmə iclası ilə davam etdirib.

"Şirməmməd Hüseynov. Bibliografiya" kitabının təqdimatı

Milli Kitabxanada "Şirməmməd Hüseynov. Bibliografiya" kitabının və eyniadlı elektron məlumat bazasının təqdimat mərasimi keçirilib.

Mədəniyyət Nazirliyinin Milli Kitabxana ilə birgə həyata keçirdiyi "Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri" seriyasından işiq üzü görün kitab görkəmli alim və pedaqoq, Cümhuriyyət və mətbuat tariximizin böyük tədqiqatçısı, professor Şirməmməd Hüseynovun anadan olmasının 100 illiyinə həsr edilib.

Kitabxanadan AZƏRTAC-a bildirilib ki, təqdimat mərasimində mədəniyyət naziri Adil Kərimli, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri, media nümayəndələri iştirak ediblər.

Milli Kitabxananın direktoru professor Kərim Tahirov çıxışında deyib ki, Şirməmməd Hüseynov Cümhuriyyət dövrünün, Azərbaycan müstəqillik tarixinin, eləcə də mətbuat tarixinin öyrənilməsində böyük rol oynayan görkəmli şəxsiyyətlərdən biridir. O, milli məfkurəmizin böyük simaları Ü.Hacıbəyli, M.Ə.Rəsulzadə, Ə.Ağayev, Ə.Topçubaşov, Ə.Hüseynzadə, Ö.F.Nəmanzadə və başqa mütəfəkkirlərin zəngin irsini, milli tərəqqi, istiqlal düşüncəsi ilə bağlı ölməz fikirlərini böyük fədakarlıqla toplayaraq abidə nəşrlər ortaya qoyub. Milli Kitabxana "Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri"

seriyasından 150-dən artıq bibliografiya nəşr edib və məqsəd görkəmli şəxslərin xatirəsini yaşatmaqdır.

Milli Məclisin sədr müavini akademik Rafael Hüseynov Şirməmməd Hüseynovun Azərbaycan müstəqillik mübarizələri və istiqlal düşüncəsinin salnameçilərindən biri olduğunu söyləyib, unudulmaz alimin həyat yolundan və yaradıcılığında ətraflı bəhs edib. O, Şirməmməd Hüseynov kimi insanların millətin sərvəti olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, bu bibliografiya kitabı Şirməmməd Hüseynovun kimliyi barədə suala cavabın ən mükəmməl nümunələrindən biridir və böyük cəfakəş alimin xatirəsini əsrlərlə yaşadacaq bir abidədir.

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Şirməmməd Hüseynov

vu bənzərsiz şəxsiyyət, fədakar mətbuat fədaisi və tədqiqatçısı, ustad müəllim kimi xarakterizə edib. Qeyd edib ki, Şirməmməd müəllim müstəqillik dövrünün elmi və siyasi publisistikasının yaradıcılarından, mətbuat tarixinin ən görkəmli tədqiqatçılarından biridir. O, 20 cildlik mətbuat tarixi salnamesinin yaradıcısı, 800-dən artıq elmi və elmi-publisistik məqalənin müəllifidir. Akademik bibliografiya kitabının Şirməmməd müəllimin yaradıcılığını araşdıranlar üçün mayak olacağını bildirib.

Tədbirdə Bakı Dövlət Universitetinin professorları Cahangir Məmmədli, Qulu Məhərrəmli, Milli Məclisin Elm və Təhsil komitəsinin sədri professor Anar İsgəndərov, Bakı Dövlət Universiteti-

nin rektoru Elçin Babayev, Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri, Yazıçılar Birliyinin sədr müavini Rəşad Məcid, Medianın İnkişafı Agentliyinin direktor müavini Natiq Məmmədli, Milli Məclisin sədri Müzakirəçisi, Milli Məclisin sədri Rəhimzadə və "Ədəbiyyat qəzeti"nin baş redaktoru Azər Turan çıxış edərək Şirməmməd Hüseynov haqqında xatirələrini bölüşüblər.

Çıxışlarda Şirməmməd Hüseynov Azərbaycan mətbuat tarixinin yaradıcısı, ictimai fikir tarixinin, eləcə də Cümhuriyyət dövrünün araşdırmaçısı, tədqiqatçısı kimi xarakterizə olunub. Onun həm alim, həm də pedaqoq kimi Azərbaycan klassik jurnalistikasının görkəmli simalarının irsini hərtərəfli araşdıraraq yetişməkdə olan nəsle

çatdırılmasında mühüm xidmətlər göstərdiyi vurğulanıb.

Tədbirin davamında Milli Kitabxananın əməkdaşları tərəfindən hazırlanan "Professor Şirməmməd Hüseynov-100" adlı elektron məlumat bazasının təqdimatı olub.

Sonda alimin ailəsi adından çıxış edən Şirməmməd Hüseynovun qızı, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının prorektoru professor Lələ Hüseynova tədbirin təşkilinə görə Milli Kitabxanaya, eləcə də bibliografiyanın hazırlanmasında əməyi keçən hər kəsə təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, "Şirməmməd Hüseynov. Bibliografiya"nın tərtibçisi Lələ Şirinova, elmi redaktoru professor Kərim Tahirov, "Ön söz"ün müəllifi akademik Rafael Hüseynov, məsləhətçisi və redaktoru isə Ülker Hüseynovadır. Bibliografiyada Şirməmməd Hüseynovun həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri, görkəmli şəxsiyyətlərin onun haqqında fikirləri, alimin kitabları, dövrü mətbuat, dərslik və məcmuələrdə çap olunmuş əsərləri, tərcümələri, həyat və yaradıcılığı haqqında zəngin materiallar toplanıb. Kitabda, həmçinin görkəmli alimin dünyanı ən zəngin milli, dövlət və universitet kitabxanalarında mühafizə olunan əsərləri də öz əksini tapıb. Yeni nəşr alimlər, tədqiqatçılar, mətbuat işçiləri, kitabxanaçı-bibliograflar və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" nə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" nə həsr olunmuş "Müasir dövrdə fiziologiya və sağlamlıq: tədqiqat prioritetləri və perspektivləri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib.

Elm və Təhsil Nazirliyinin Akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutu, Naxçıvan Dövlət Universiteti, Elm və Təhsil Nazirliyinin Fizika İnstitutu, Azərbaycan Fizioloqlar Cəmiyyəti və Azərbaycan Herontoloqlar Cəmiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbir Bakıda və Naxçıvanda təşkil olunub. Konfransa dekabrın 19-da Bakıda açılış mərasimi ilə start verilib.

İlk olaraq konfrans iştirakçıları Fəxri xiyabanda xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edərək məzarı önünə gül dəstələri düzüblər. Həmçinin görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın, tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatirələrini yad edib, məzarları üstünə tər güllər düzülüb.

Daha sonra AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında konfransın açılış mərasimi başlayıb. Tədbirdə AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli, AMEA-nın akademik-katibi akademik Arif Həşimov, AMEA-nın vitse-

prezidenti akademik İbrahim Quliyev, Fiziologiya İnstitutunun baş direktoru biologiya elmləri doktoru, professor Ulduz Həşimova, Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru tarix üzrə fəlsəfə doktoru Elbrus İsayev, Qazaxıstan parlamentinin deputatı, Qazaxıstan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Kurortologiya və Tibbi Reabilitasiya İnstitutunun direktoru, Qazaxıstan Respublikasının Milli Kurort Assosiasiyasının Prezidenti, professor Sayagul Kairgeldina, Qazaxıstan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Kurortologiya və Tibbi Reabilitasiya İnstitutu təşkilatı-metodik işlər üzrə direktor müavini Kanat Tekebayev, Sankt-Peterburq Dövlət Universiteti, Koqnitiv Tədqiqatlar İnstitutunun professoru, biologiya elmləri doktoru İrina Şoşina, Rusiya Elmlər Akademiyasının İ.P.Pavlov adına Fiziologiya İnstitutunun elmi işçisi Yevgeniy Şelepın, Azərbaycanın müxtəlif qurumlarından olan mütəxəssislər və xarici qonaqlar iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə akademik İsa Həbibbəyli açdı. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında 25 dekabr 2023-cü il tarixli Sərəncamını xatırladan akademik beynəlxalq konfransın da bu sənədə əsasən keçirildiyini diqqətə çatdırdı.

Daha sonra akademik Arif Həşimov və professor Ulduz Həşimova çıxış edərək konfrans iştirakçılarına salamlayıblar və onlara uğurlar arzulayıblar.

Tədbirin növbəti günündə plenar iclaslar keçirilib. Konfransa dekabrın 21-də Naxçıvanda yekun vurulub. İştirakçılar bağlanış mərasimindən öncə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Naxçıvan şəhərində yerləşən abidəsinin önünə gül dəstələri düzüb və Heydər Əliyev Muzeyini ziyarət ediblər. Naxçıvan Dövlət Universitetinin kampusu ilə tanış olublar.

Tədbirdə akademik Arif Həşimov, professor Ulduz Həşimova, rektor Elbrus İsayev, professor Sayagul Kairgeldina, Naxçıvan Dövlət Universitetinin Elm və innovasiya məsələləri üzrə prorektoru, dosent Elsever Əsədov çıxış ediblər.

Sonda Naxçıvan Dövlət Universiteti ilə Fiziologiya İnstitutu və Qazaxıstan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Kurortologiya və Tibbi Reabilitasiya İnstitutu arasında əməkdaşlıq memorandumu imzalandı.

Konfrans çərçivəsində Naxçıvan Dövlət Universitetində Fiziologiya İnstitutu ilə bu ali məktəbin birgə tərəfdaşlığı ilə yaradılan "Akademik Zərifə Əliyeva adına Biotibbi Araşdırmalar Mərkəzi"nin açılış mərasimi də keçirilib.

Həmçinin konfrans iştirakçıları üçün Naxçıvanda yerləşən Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzinə ekskursiya təşkil olunub.

İnternet mühitində marketing fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması üçün metod və alqoritmlər işlənilib

Elm və Təhsil Nazirliyinin İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunda növbəti elmi seminarında institutun baş mütəxəssisi Kəmalə Həşimova "İnternet mühitində reklam və marketing fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması üçün metod və alqoritmlərin işlənilməsi" mövzusunda tədqiqatı təqdim edib. O bildirib ki, tədqiqatın məqsədi internet mühitində reklam və marketing fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması, müştəri məmnunluğunun əldə edilməsi üçün metod və alqoritmlərin işlənilməsidir.

Mövzunun aktuallığından bəhs edən məruzəçi qeyd edib ki, informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı ilə vətəndaşların internet xidmətlərindən istifadəsinin artması virtual məkanda reklam və marketing fəaliyyətinin genişlənməsinə səbəb olub. Onun sözlərinə görə, dissertasiya işi çərçivəsində internet reklamının inkişaf perspektivləri, xüsusiyyətləri və imkanları araşdırılıb, mövcud problemlər müəyyənləşdirilib. Həmçinin internet mühitində reklam və marketing məsələlərinin səmərəli həlli üçün müştəri rəyləri əsasında veb-saytların qiymətləndirilməsi alqoritm, effektivlik göstəricilərinin sayının azaldılması metodu, internet reklam kampaniyasının effektivliyinin dinamik dəyişməsi modeli, eləcə də e-kommersiya mühitində müştəri maraqlarının proqnozlaşdırılmasında tövsiyə sistemi üçün alqoritm işlənilib. Əldə olunan elmi nəticələrin yoxlanılması məqsədilə eksperimentlər aparılıb.

Qeyd edək ki, "İnternet mühitində reklam və marketing fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması üçün metod və alqoritmlərin işlənilməsi" mövzusu institutun baş mütəxəssisi Kəmalə Həşimovanın texnika üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim etdiyi dissertasiyasıdır.

Sonra dissertasiya işinə dair təyin olunmuş elmi rəhbər - AMEA-nın vitse-prezidenti, İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun baş direktoru, akademik Rəsim Əliquliyev çıxış edib. Akademik bu gün reklam və marketing siyasətinin ən son texnologiyalardan istifadə etməklə qurulmasının vacibliyinə toxunaraq, internet vasitəsilə həyata keçirilən alqı-satqı əməliyyatlarının, onlayn ticarətlə bağlı məlumatların emal edilməsi nəticəsində əldə olunan vacib biliklərin rəqəmsal iqtisadiyyatın səmərəliliyinin artırılmasına təsiri ilə bağlı təklif və tövsiyələrini səsləndirib.

Akademik R. Əliquliyev istənilən biznes təşəbbüsünün əsasını təşkil edən rəqəmsal marketingin düzgün qurulmasının internet mühitində bu və ya digər məhsulun reytingini müəyyənləşdirmək, ona olan tələb-təklifi qiymətləndirmək baxımından vacib amillərdən olduğunu diqqətə çatdırıb. Alim internetdə reklamla əlaqədar verilənlərdə manipulyativ texnologiyalardan istifadə olunmasının iqtisadi informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması problemlərini də aktuallaşdırdığını əlavə edib.

Elmi rəhbər tədqiqat işinin müasir dövrdə aktualıq kəsb edən elmi problemlərə həsr olunduğunu qeyd edərək, internet mühitində reklam və marketing işlərinin yüksək səviyyədə təşkil üçün ən son metod, model və texnologiyalardan istifadə olunmasının vacibliyini vurğulayıb. Akademik R. Əliquliyev tədqiqat işində onlayn ticarətin səmərəliliyinin artırılması, biznes işinin yüksək səviyyədə təşkil ilə bağlı mühüm məsələlərin öz əksini tapdığını diqqətə çatdırıb, dissertasiya işinin müdafiəyə təqdim olunmasını tövsiyə edib.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının rəhbərliyi və kollektivi Aktau şəhəri yaxınlığında təyيارə qəzadı nəticəsində faciəvi şəkildə həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına dərin hüznü başsağlığı verir.

Humanitar Elmlər Bölməsinin Ümumi yığıncağı

Humanitar Elmlər Bölməsinin elmi tədqiqat müəssisələrinin 2024-cü ilin yekunlarına həsr olunmuş Ümumi yığıncağı keçirilib.

Tədbirdə Humanitar Elmlər Bölməsinin (HEB) üzvləri, elmi müəssisələrin direktorları, direktor müavinləri, elmi katibləri, mühüm nəticələrin icraçıları iştirak edib.

İclasdan öncə HEB-in elmi müəssisələri tərəfindən 2024-cü ildə nəşr olunmuş kitablardan ibarət sərgiyə baxış keçirilib. Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyi münasibətilə hazırlanmış "Akademiyanın füzulinaməsi" adlı sərgi iştirakçıların xüsusi marağına səbəb olub.

Ümumi yığıncağı giriş sözü ilə HEB-in Elmi Şurasının sədr müavini akademik Teymur Kərimli açaraq gündəlikdə qoyulan məsələlərlə iştirakçıları tanış edib. İclasda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin "AMEA-nın elmi müəssisələrində 2024-cü ildə aparılmış elmi tədqiqat işlərinin yekunlarına dair hesabatların hazırlanması" haqqında 21 oktyabr 2024-cü il tarixli qərarının icrası ilə əlaqədar HEB-in elmi tədqiqat müəssisələrinin hesabatı dinlənilib.

Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun elmi katibi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aygün Bağırli, Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Baba Məhərrəmli, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun elmi katibi tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aynur Hacıqədirlər, Folklor İnstitutunun elmi katibi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Elçin Abbasov çıxış edərək elmi tədqiqat müəssisələrinin 2024-cü ildəki elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti, əldə olunan mühüm nəticələri, statistik göstəriciləri barədə geniş məlumat təqdim ediblər.

Qeyd olunub ki, 2024-cü ildə AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarları ilə Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda Türk sənət tarixi və mədəni irsi şöbəsi, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda Qərbi Azərbaycan və Qarabağ əlyazmalarının tədqiqi, Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda Monitoring və linqvistik təhlil şöbələri yaradılıb. AMEA tərəfindən Folklor İnstitutunda struktur islahatlarının aparılması haqqında müvafiq qərar qəbul edilib.

2024-cü ilin ölkəmizdə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi ilə əlaqədar AMEA Rəyasət Heyətində Humanitar Elmlər Bölməsi və İctimai Elmlər Bölməsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik: COP29-un çağırışları və humanitar elmin vəzifələri" (4 noyabr) mövzusunda tədbir keçirilib. Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda "Əlyazmalarda təbiət motivləri və nəbat elementləri" adlı sərgi hazırlanıb (29 aprel), "Klassik divan ədəbiyyatında bitki obrazı" mövzusunda elmi konfrans keçirilib (30 aprel). Həmçinin, Folklor İnstitutunda "Azərbaycan folklorunda təbiət kultu" adlı tədbir (1 oktyabr), Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda "Memarlıq və incəsənətdə yaşıl dünya" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib (19 dekabr). Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun əməkdaşı filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Elnurə Hüseynovanın "Ekolinqvistik: Oğuz qrupu türk dillərində flora və fauna leksikası" və "Ekolinqvistik: oğuz qrupu türk dillərində relyef və iqlim leksikası" kitabları çap olunub.

Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyi ilə əlaqədar AMEA-nın Rəyasət Heyəti, Humanitar Elmlər Bölməsi və İctimai Elmlər Bölməsinin təşkilatçılığı ilə "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzuli müştərək müsəlman mədəniyyətinin yitirməsi kimi" (15 aprel) mövzusunda beynəlxalq konfrans, "Füzulinin sənət dünyası və Akademiyanın füzulinaməsi" adlı tədbir keçirilib, Məhəmməd Füzulinin əlyazmalarından ibarət sərgi təşkil edilib (29 noyabr). Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda "Məhəmməd Füzuli və Sultan Bəho: Azərbaycan və Pakistan arasındakı ədəbi əlaqələr" (29 mart), "Məhəmməd Füzuli və Türk dünyası" (16 aprel) mövzusunda konfranslar keçirilib, III Türk dünyası Ədəbiyyat və Kitab Festivalında "Məhəmməd Füzuli - 530" paneli təşkil edilib. X Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində AMEA əməkdaşlarının Məhəmməd Füzuliyə həsr olunmuş kitablardan ibarət sərgisi təşkil edilib (2-8 oktyabr), Nizami Gəncəvi

adına Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşı filologiya elmləri doktoru Fəridə Əzizovanın "Məhəmməd Füzuli: mütəfəkir şairin fəlsəfi irsi" kitabının təqdimatı keçirilib (4 oktyabr). Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun "Füzuli kitabxanası" seriyası "Ən yaxşı kitab" nominasiyası üzrə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən sertifikatla layiq görülüb (8 oktyabr). Ədəbiyyatşünas alimlərin "Məhəmməd Füzuli. Həyatı və yaradıcılığı" (kollektiv), "Füzuli sənətkarlığı" (Mir Cəlal Paşayev), "Böyük Azərbaycan şairi Füzuli" (Həmid Araslı), "Məhəmməd Süleyman oğlu Füzuli (həyatı və yaradıcılığının tədqiqi)" (Stanislava Plyaskovitska-Rımkeviç), "Azərbaycan ədəbiyyatında Məhəmməd Füzuli obrazı" (Mehriban Mövlamova), "Füzulinin "Tərcüme-i-Hədisi-ənbein" əsəri" (Atəmi Mirzəyev), "Məhəmməd Füzulinin anadilli divanının leksik tərkibi: Azərbaycan mənşəli arxaizmlər" (Sevinc Ağayeva), "Məhəmməd Füzuli: mütəfəkir şairin fəlsəfi irsi" (Fəridə Əzizova, rus dilində) kitabları, "Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı" jurnalının Məhəmməd Füzuliyə həsr olunmuş xüsusi buraxılışı nəşr olunub.

Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda "Məhəmməd Füzuli poeziyasının dili və üslubu" (24 oktyabr), Folklor İnstitutunda "Məhəmməd Füzuli və Şerq folkloru" (10 aprel), Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda "Azərbaycan incəsənətində Füzuli dünyası" (24 may) mövzusunda respublika elmi konfransları keçirilib.

Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda "Məhəmməd Füzuli - sələflər və xələflər: orta əsr əlyazmaları və Azərbaycan mədəniyyətinin tarixi problemləri" mövzusunda respublika elmi konfransı keçirilib (15 fevral), "Məhəmməd Füzulinin əsərlərinin Bakı nüsxələri" adlı sərgi təşkil edilib. "Füzulinin anadilli "Divan": Bakı nüsxəsi" (Teymur Kərimli), "Görünməyən Füzuli" (Teymur Kərimli), monoqrafiyası, "Məhəmməd Füzuli kolleksiyasının kataloqu: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun materialları əsasında" (tərtib edən Nigar Babaxanova), "Məhəmməd Füzuli - 530. Bibliografik göstərici" (tərtib edən Sona Xəyal) nəşr olunub.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyinin qeyd edilməsi ilə əlaqədar Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda "Naxçıvanda ədəbiyyatşünaslıq: mərhələləri və istiqamətləri" (Tahirə Məmməd), "Naxçıvan ədəbi mühiti" (kollektiv) adlı fundamental monoqrafiyalar nəşr hazırlanıb. III Türk dünyası Ədəbiyyat və Kitab festivalının Azərbaycan günündə "Naxçıvan -100" paneli təşkil edilib (28 may).

Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda "Naxçıvan qədim mədəniyyət ocağıdır" mövzusunda elmi nəzəri konfrans və Naxçıvana dair və naxçıvanlı müəlliflərin əlyazmalarından ibarət sərgi təşkil edilib (20 iyun). Folklor İnstitutunda "Naxçıvan milli-mənəvi dəyərlər kontekstində" (10 oktyabr), Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda "Azərbaycan memarlığında Naxçıvan abidələri" (15 mart) mövzusunda respublika elmi konfransları keçirilib. Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda "Keçmişdən bu günə Naxçıvan Muxtar Respublikası" monoqrafiyası nəşr edilib (Rahibə Əliyeva).

Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi ilə əlaqədar Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda "Şuşa şəhərinin tarixi və mədəniyyəti qədim əlyazmalarda və əski çap kitablarında" mövzusunda elmi sessiya keçirilib (7 noyabr). "Xurşidbanu Natəvan. Güllü dəftəri. Fotoalbum" (layihə rəhbəri tarix üzrə fəlsəfə doktoru Nigar Babaxanova), "Qarabağ tarixi əski çap kitablarında. AMEA Məhəmməd Füzuli

adına Əlyazmalar İnstitutunun materialları əsasında" (tərtib edən Tahirə Həsənzadə), "XIX əsr Qarabağ şairlərinin şeir antologiyası" (Rəqib Kərimov), "Qarabağ şairlərini şeir antologiyası" (Nailə Səmədova) kitabları nəşr edilib.

Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda "Şuşa - İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtıdır" mövzusunda respublika elmi konfransı keçirilib (2 iyul). "Şuşa - Azərbaycanın musiqi qəzasıdır" kitabı Türkiyədə türk dilində (Zemfira Səfərova), Əlcəzairdə ərəb dilində nəşr edilmişdir (Zemfira Səfərova). "Mir Möhsün Nəvvab" (Zemfira Səfərova), Azərbaycan və ingilis dillərində "Qarabağ - mədəniyyət beşiyi" (Şəmsi Gülməmmədova) kitabları nəşr olunub.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 140 illiyi münasibətilə AMEA-da Rəyasət Heyəti, Humanitar Elmlər Bölməsi və İctimai Elmlər Bölməsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Milli istiqlalın görkəmli nümayəndəsi Məhəmməd Əmin Rəsulzadə" (29 yanvar) mövzusunda elmi konfrans təşkil edilib. Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda "Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin ədəbi-fəlsəfi irsi və müasirlik" (24 yanvar) mövzusunda konfrans keçirilib, "M.Ə.Rəsulzadə. Azərbaycan şairi Nizami" (kollektiv), "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və Polşa ədəbi əlaqələri" (Gülər Abdullabəyova) kitabları nəşr olunub. Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda "Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin yaradıcılığında dil məsələləri" mövzusunda elmi sessiya keçirilib (16 fevral). Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və "Azərbaycan" qəzeti adlı elmi sessiya keçirilib (24 may 2024). "Azərbaycan" qəzeti: 1918-1920-ci illərdə nəşr olunmuş "Azərbaycan" qəzetinin tam külliyyatı. 20 cildə (kollektiv), "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə. "Azərbaycan" yazıları" (kollektiv) kitabları nəşr olunub.

Bununla belə, HEB-in təşkilatçılığı ilə keçirilən "Mahmud Kaşğari. Divanü lüğət-it türk"ün 950 illiyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfransı (28 iyun), İraq-türkmən ədəbiyyatı və folklorunun görkəmli tədqiqatçısı Əta Tərzibaşının 100 illiyinə həsr olunmuş "İraq-türkmən folkloru və ədəbiyyatı" mövzusunda respublika elmi konfransını (22-23 may), Şuşanın 2024-cü il üçün İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilməsinə həsr olunmuş III Beynəlxalq Türkoloji Konqresi (2-4 dekabr), ədəbiyyatşünas alimlərin tərəfindən təşkil edilmiş "Özbək və Azərbaycan filologiyasının aktual məsələləri" (15 aprel) və "Böyük türkmən şairi Məhtimqulu Fəraqi və Azərbaycan" (30 may) mövzusunda ki beynəlxalq elmi konfransları, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun 90 illiyinə həsr olunmuş "Ədəbiyyatşünaslıq elminin baş qərgahı: ənənələr, mərhələlər və çağırışlar" (4 mart) adlı yubiley tədbirini ilin mühüm və yaddaqalan nailiyyətləri kimi xüsusi qeyd etmək lazımdır.

2024-cü hesabat ilində HEB-in elmi müəssisələri tərəfindən 9 beynəlxalq, 12 respublika əhəmiyyətli elmi konfrans, 100-ə yaxın tədbir keçirilib. HEB-in nəzdində fəaliyyət göstərən elmi müəssisələr tərəfindən 13 mühüm əhəmiyyətli elmi nəticə əldə edilib.

HEB-in elmi müəssisələrində 6 istiqamət üzrə 34 problem, 71 mövzu, 438 iş üzrə elmi tədqiqat işləri aparılıb. 11 problem üzrə 314 iş tam icra olunub.

Humanitar yönümlü elmi tədqiqat müəssisələrinin alimləri 136 kitab (7-si xaricdə), 58 monoqrafiya (8-i xaricdə), 1784 məqalə (431-i xaricdə) və 253 tezis (154-ü xaricdə) nəşr etdiriblər. Web of Science və Scopus bazalarında əməkdaşların 20 məqalesi (Ədəbiyyat İnstitutu 18, Əlyazmalar İnstitutu - 1, Memarlıq və İncəsənət İnstitutu - 1) işiq üzü görüb.

HEB-in elmi müəssisələrində 68 fəlsəfə doktoru və 20 elmlər doktoru hazırlığı üzrə təhsil həyata keçirilib. 36 fəlsəfə, 11 elmlər doktoru hazırlığı üzrə dissertasiya işi müdafiə edilib.

Humanitar Elmlər Bölməsinin elmi müəssisələrinin 2024-cü ildəki elmi fəaliyyəti yüksək səviyyədə qiymətləndirilərək bölmə üzvləri tərəfindən yekdilliklə qəbul olunub.

Elmi şurasının iclasında Azərbaycan folklorşünaslıq elminin inkişafındakı xidmətləri və anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə Folklor İnstitutunun əməkdaşı filologiya üzrə fəlsəfə doktoru dosent Rza Xəlilov HEB-in Fəxri fərmanı ilə təltif edilib.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aynur Hacıqədirlinin Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun elmi katibi vəzifəsinə təsdiq edilməsi haqqında qərar qəbul edilib.

RSXM-də AMEA-nın Yer Elmləri Bölməsinin iclası

Dekabrin 20-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Yer Elmləri Bölməsi və AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin birgə iclası keçirilib.

AMEA-nın vitse-prezidenti, Yer Elmləri Bölməsinin Elmi Şurasının sədri akademik İbrahim Quliyevin rəhbərliyi ilə keçirilən iclasda Elm və Təhsil Nazirliyinin Geologiya və Geofizika İnstitutunun direktoru akademik Akif Əlizadə, AMEA-nın "Elektron akademiya" şöbəsinin müdiri riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Fariz İmanov, BDU-nun Seysmologiya və Yer təkinin fizikası kafedrasının müdiri geologiya-mineralogiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Əvəz Məmmədov, AMEA-nın Yer Elmləri Bölməsinin və RSXM-nin Elmi-Texniki Şurasının üzvləri, mərkəz əməkdaşları iştirak ediblər.

İclasda AMEA nəzdində RSXM-nin baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli mərkəzin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyətinə dair yekun hesabatını təqdim edib. Baş direktor öz çıxışında il ərzində mərkəzə AMEA və digər təşkilatlardan daxil olan sənədlərin icrası haqqında məlumat verib.

Professor Qurban Yetirmişli 2024-cü il ərzində mərkəzdə aparılan kompleks seysmoloji, geofiziki və geokimyəvi tədqiqatlar və əldə olunmuş nəticələr haqqında da ətraflı məlumat verib.

Baş direktor, həmçinin 2024-cü il ərzində hesabat gününə qədər qeydə alınan zəlzələlər haqqında da danışıb. Onun sözlərinə görə, 2024-cü il ərzində 12875 yeraltı təkən qeydə alınıb. Onlardan 5519-u yerli, 4246-sı regional, 3110-u uzaq zəlzələlərdir.

Bununla yanaşı, 1729 yeraltı partlayış qeydə alınıb. İl ərzində Azərbaycan ərazisində maqnitudası 3-dən böyük olan 55 zəlzələ qeydə alınıb. Hesabat gününə qədər Azərbaycan və ona bitişik ərazilərdə 15 hissə olunan zəlzələ qeydə alınıb. 2024-cü ildə hesabat gününə qədər Azərbaycan ərazisində maqnitudası 5-dən böyük olan 3 zəlzələ baş verib. Bu zəlzələlərdən ən güclüsü Lənkəran rayonunda qeydə alınıb. Lənkərandə qeydə alınan zəlzələnin maqnitudası 5,3 olub.

2024-cü il ərzində Cənub zonası, Şamaxı-İsmayılı, Şirvan ərazisi, Quba - Qusar zonası, Kiçik Qafqaz və Kür ovalığı, Balakən-Gürcüstan, Xəzər cənub hissəsi yüksək seysmikliklə səciyyələnib. Gürcüstan, Gürcüstan-Ermənistan, İran ərazilərində seysmiklik yüksək müşahidə olunub.

Professor Qurban Yetirmişli çıxışında, həmçinin baş vermiş zəlzələlərinin ocaq mexanizmlərini öyrənilməsi, il ərzində respublika ərazisindəki geofiziki poliqlonlarda aparılan tədqiqat işləri, mərkəzin beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində gördüyü işlər, elektron elmin vəziyyəti, mərkəzin fəaliyyəti ilə bağlı sosial şəbəkə və digər platformalarda aparılan işlər, mərkəz əməkdaşlarının bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə RSXM-də keçirilən ixtisas və xarici dillər üzrə kurslar, gənc alim və mütəxəssislərin yerli elmi tədbirlərdə iştirakı, kadr potensialının yüksəldilməsi istiqamətində həyata keçirilən işlər haqqında da ətraflı danışıb.

Hesabatın təqdimatından sonra iştirakçıların maraqlandıran suallara aydınlıq gətirilib. Akademik Akif Əlizadə və geologiya-mineralogiya üzrə fəlsəfə doktoru Şahbəddin Musayev AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən görülən işlər və aparılan tədqiqatlarla bağlı öz fikirlərini açıqlayıblar.

İclasda AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İbrahim Quliyev AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən aparılan elmi tədqiqat işləri haqqında çıxış edib. Mərkəzdə aparılan elmi tədqiqatlarla müasir dövrün tələblərinə uyğun cihaz və avadanlıqlardan, eləcə də məlumatların emalında müasir informasiya texnologiyaları və proqramlarından istifadə olunduğunu bildiren AMEA-nın vitse-prezidenti 2024-cü ildə görülmüş işləri müsbət qiymətləndirib.

Çıxışlardan sonra hesabat yekdilliklə qəbul olunub.

Milli birlikdən qlobal uğurların zirvəsinə

31 dekabr tarixi hər bir azərbaycanlı bir araya gətirən, milli dəyərlərə sədəqətin və birliyimizin rəmzinə çevrilən özəl bir gün kimi tariximizdə yer alır.

Bu tarix, həm Azərbaycanın daxili birliyinin, həm də dünya azərbaycanlılarının öz köklərinə bağlılığının simvolidir.

Bu gün, həm də Azərbaycan xalqının böyük tarixi mübarizələr və nailiyyətlər yolu ilə necə bir araya gəldiyini və ölkənin gücünü necə artırdığını xatırladır. Milli birliyin möhkəmlənməsi, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrinin bir araya gəlməsi, vətəndaş həmrəyliyi təşviqi 31 dekabrda özünün daha dərin mənasını tapır.

Əlverişli günün Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının yüksək nailiyyətləri fonunda qeyd edilməsi dövlətin elmi potensialının nə qədər ön planda olduğunu bir daha vurğulayır.

2024-cü il Azərbaycanın elmi məkanı üçün tarixi nailiyyətləri ilə yadda qaldı. AMEA alimləri ictimai və humanitar elmi sahələrdə tədqiqatları ilə daha böyük irəliləyişlərə nail oldular. Milli-mənəvi dəyərlərin, tarixi-mədəni irsin, milli kimliyin qorunması və dövlətin ideoloji əsaslarının gücləndirilməsinə yönələn bu tədqiqatlar mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Xüsusən AMEA-da nəşr olunan kitablar, monoqrafiya və məqalələrin zənginliyi təsdiq edir ki, ölkənin elm, mədəniyyət, humanitar, siyasi-ideoloji

31 DEKABR
Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü
və Yeni il bayramlarınız mübarək!

sahədə strateji hədəflərinin həyata keçirilməsi işində elm adamları, alim və mütəxəssislər fəal iştirak edirlər.

Bu il Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) neinki ölkəmizdə, ümumiyyətlə, dünyada baş tutan ən mötəbər tədbirlərdən biri oldu.

Azərbaycan alimlərinin qlobal problemlərə özünəməxsus elmi yanaşması enerji səmərəliliyinin artırılmasından iqlim dəyişikliyinə qarşısını alınmasınadək irəlilədiyi elmi təkliflər beynəlxalq səviyyədə Azərbaycan elmini, alimini layiqincə təmsil etmişdir.

2024-cü ildə Bakıda, "Gülüstən" sarayında Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlı Alimlərin Forumunun keçirilməsi

si Azərbaycan elminin beynəlxalq aləmdə daha da tanınması və soydaşlarımızın elm sahəsindəki nailiyyətlərinin təşviqi baxımından mühüm bir tədbir oldu. Forumda xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı alimlərin son illərdə qazandıqları uğurlar müzakirə edilmiş, gələcək əməkdaşlıq perspektivləri müəyyənləşdirilmişdir.

Bu cür tədbirlər, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyini gücləndirməklə yanaşı, onların elmi-pedaqoji sahədə daha sığ əməkdaşlıq etməsinə və milli irsin qorunub saxlanmasına töhfə verir. Forumun nəticələri həm Azərbaycan elmi üçün, həm də beynəlxalq səviyyədə mühüm bir hadisə kimi qiymətləndirilir.

Bu il Prezident İlham Əliyevin xarici ölkələrə səfərləri zamanı Azərbaycanla müvafiq dövlətlər arasında siyasi, iqtisadi-ticarət, kommunikasiya, mədəniyyət və digər sahələrlə yanaşı, elm və təhsil sahəsində də mühüm sənədlər imzalandı.

Hazırda AMEA-nın beynəlxalq elmi qurumlarla əməkdaşlığı Azərbaycanın elmi potensialını dünyaya daha çox tanıdır və ölkənin maraqlarını qlobal səviyyədə müdafiə edir.

AMEA qarşısında mühüm vəzifələrin qoyulması və müxtəlif dövlət proqramlarına elmi qurumların cəlb olunması bir daha təsdiq etdi ki, AMEA dövlətin inkişafında mühüm rol oynayan bir elmi-tədqiqat mərkəzidir. Bu gün də əldə edilən elmi nəticələr milli maraqlara xidmət edir və hökumət üçün qərarların qəbulunda əsaslandırılmış tövsiyələr təqdim edir.

Prezident cənab İlham Əliyevin elmə, təhsilə və intellektual irsə olan diqqəti və qayğısı bu nailiyyətlərin qazanılmasında önəmli amildir.

2024-cü ilin siyasi, sosial və iqtisadi sahədə olan çoxsaylı nailiyyətləri bütün dünya azərbaycanlılarını sevindirən hadisələrdəndir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə iqtisadiyyat və sosial həyat sahələrində əldə olunan uğurlar, Azərbaycanın 2024-cü ildə inkişaf salnaməsinin parlaq səhifələrindən biridir. Bu dövr, ölkənin davamlı iqtisadi inkişafını, sosial sahələrdə mühüm islahatları və beynəlxalq səviyyədə mühüm bir hadisə kimi qiymətləndirilir.

Azərbaycanın iqtisadiyyatı qeyri-

neft sektorunun inkişafı, alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinə çıxışın artması, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması və xarici ticarət əlaqələrinin genişlənməsi ilə daha da inkişaf edib. Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən genişmiqyaslı infrastruktur layihələri, kənd təsərrüfatı və sənayenin müasirləşdirilməsi ölkənin iqtisadi bazasını daha da möhkəmləndirir.

Sosial sahədə də mühüm irəliləyişlər əldə olunub. Əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılması üçün həyata keçirilən tədbirlər, sağlamlıq, təhsil və sosial təminat sistemlərindəki islahatlar Azərbaycanın sosial inkişafına güclü təkan verməkdədir.

Bütün bu uğurlar, Prezident İlham Əliyevin liderliyində Azərbaycanın global səhnədə güclü bir dövlət kimi mövqeyini daha da möhkəmləndirməsi ilə nəticələnib.

Dünya azərbaycanlılarını bir bayraq altında birləşdirmək yolunda hər bir vətəndaş öz üzünə düşən məsuliyyəti özünə götürür. Bu, yalnız milli birliyin gücləndirilməsi və ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə daha da tanınması üçün vacib deyil, həm də azərbaycançılıq ideologiyasının yaşadılması və gələcək nəsillərə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Yeni ilimiz məmləkətimizə bolluq, elmimizə zirvələr, xalqımıza sevinc və firavanlıq bəxş etsin! Birlikdə daha yüksək zirvələrə doğru!

Ruslan KƏRİMOV
ELM

Türk və İslam dünyasının elmi-mədəni irsini qoruyan və yaşadan kitabxanalar

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının ixtisaslaşdırılmış fondları arasında zənginliyi ilə seçilən Şərq ədəbiyyatı fonduna üz tutan alimlərimizə bu fondun ən dəyərli nümunələrindən sayılan İslam ensiklopediyalarının müxtəlif illərdəki nəşrləri yaxşı tanışdır.

Əsrin mədəniyyət sərvəti olan İslam Ensiklopediyasını nəşr etdirərək dini-mədəni məzmun və tarixi-faktoqrafik baxımdan bənzərsiz olan bu əsəri cəmiyyətə elçatən etmək müqəddəs bir missiyadır. Bu qəbildən nəşrlərin ərsəyə gəlməsində, xüsusilə Türk dünyasında İslam mədəniyyətini, mənəvi-əxlaqi dəyərləri elmi şəkildə öyrənən və təbliğ edən İSAM-ın fəaliyyəti kifayət qədər geniş və çoxşaxəlidir. İSAM bu istiqamətdə milli və beynəlxalq elmi tədqiqat layihələrini, monoqrafik tədqiqatların aparılmasını, ensiklopedik nəşrlərin, dərgi toplularının işi üzə görməsini, bu qəbildən biliklərin populyarlaşdırılmasını dəstəkləyir.

İslam Araşdırmaları Mərkəzinin TDV Kitabxanasına ehtiyac duyulan nəşrlərlə əlaqədar rəsmi ianə müraciətinə və dəvətinə cavab olaraq bu ilin 16-20 dekabr tarixində Türkiyənin İstanbul şəhərinə ezamiyyətdə olduq.

Mərkəzdə bizi İSAM Kitabxanası və Sənədlər üzrə menecer Mustafa Birol Ülker və həmkarları qarşıladılar. O, İstanbul Universitetinin Ədəbiyyat fakültəsinin Kitabxanaçılıq bölümünün məzunudur və İslam Araşdırmaları Mərkəzinin Kitabxana və Sənədlər Müdiriyyətinə qədər müxtəlif səviyyələrdə çalışmış təcrübəli bir mütəxəssisdır.

Mustafa Birol Ülkerin müşayiəti ilə orada yaradılmış xidmət sahələri, fondlar, oxu zalları və digər şəhərciklərlə tanış olduq. Mərkəzin sorğusuna əsasən gətirdiyimiz kitabların sergisini və təqdimatını təşkil etdik. AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun yenidən nəşr hazırladığı "Divanü Lügət-it-türk" (1-3 cildlər), "Türk mənşəli araxaizmlər lüğəti" və Vahidə Cəfərzadə və Mustafa Zərin "Fütuhü-Şam", Əbdürrəhim Ər-

Ezamiyyət təəssüratları

dəbili Şirvaninin "Məzhər üt-türki", Xədicə Heydərovanın "Nəsiminin dilində işlənən onomastik vahidlərin izahlı lüğəti", Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin direktoru filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Əliyev Mehmanın "Yatmış mələkləri oymayın", "On yazıçı haqqında on səkkiz esse", "Mirzə Cəlil yanğısı", "Mən konteksti düşünürəm" adlı kitablarını Türkiyənin İstanbul şəhərində yerləşən İSAM Kitabxanasına hədiyyə etdik. Hədiyyə edilmiş kitab kolleksiyasına görə Mustafa Birol Ülker Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik İsa Həbibbəyliyə təşəkkür və minnətdarlıq məktubu da təqdim etdi.

Onu da qeyd etmək ki, İslam Tarix Sənət və Mədəniyyət Araşdırma Mərkəzinin (Research Centre For Islamic History, Art and Culture - IRCICA) Kitabxana və Arxivlər Departamentində (IRCICA) görüşlərimiz də əhəmiyyətli və yaddaqalan oldu.

1980-ci ildə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) törəmə təşkilatı olan

IRCICA çərçivəsində Kitabxana və Arxiv Departamentinin yaradılması qərara alındı. Kitabxana 2017-ci ildən etibarən İstanbul tarixi yerlərindən biri olan Çağaloğluda Ulu Porte kompleksi daxilində işlərini davam etdirir. IRCICA Kitabxana və Arxivlər Departamenti müxtəlif növ və formatlarda zəngin kolleksiyalarını, əsasən tarix, coğrafiya, din, elm, fəlsəfə, incəsənət, memarlıq və ədəbiyyat mövzularında dünyanın hər yerindən istifadəçilərə təqdim etməklə bu sahələrdə tədqiqat və araşdırmalara dəstək verir. İslam mədəniyyəti və sivilizasiyasına dair kolleksiyaları qorumaq, inkişaf etdirmək və gələcək nəsillərə ötürmək missiyası ilə cəmiyyətə xidmət edir.

Müşahidə etdiyimiz yeniliklər, istifadəçi üçün açıq və əlverişli şəraitdə yerləşdirilmiş fondlarda işin təşkil və bütün bu gördüklərimiz təcrübəmiz üçün faydalı oldu.

Növbəti görüşümüz Süleymaniyyə Əlyazma Kitabxanasında oldu. İstanbul Süleymaniyyə rayonunda yerləşən bu kitabxana 1927-ci ildə yaradılıb. Osmanlı dövründə əsas qoyulan kitabxana mühüm İslam kolleksiyasına malikdir və nadir əsərlərdən ibarətdir. Hazırda Süleymaniyyə Kitabxanası türk-islam mədəniyyətinin əsas qaynaqları olan ərəb hərfləri ilə yazılmış əlyazma və köhnə çap əsərlərini özündə cəmləşdirən, yerli və xarici tədqiqatçılara beynəlxalq səviyyədə xidmət göstərən bir qurumdur. Burada neqqaşlıq, xəttatlıq, miniatür kimi ənənəvi sənətlərin ən yaxşı nümunələrini görmək mümkündür. Bu əsərlər arasında dünyada bənzəri olmayan nüsxələr və ya sultanlara həsr olunmuş çox qiymətli əlyazmalar var. Elektron kataloqda axtarış parametrləri beynəlxalq standartlar, Şərq xalqlarına məxsus yerli milli bioqrafik tanıtma alqoritmləri nəzərə alınmışdır. Kitabxanada əlyazmaların qorunmasını təmin edən fiziki-kimyəvi, bioloji xarakterli parametrlərin nəzərə alındığı xüsusi mühafizə sistemləri təmin edilmişdir. Re-

qəmsallaşdırma prosesləri xüsusi şərtlərlə həyata keçirilir.

Kitabxanalardan aldığımız təəssüratlar çox müsbət, səmərəli və perspektivlidir. Çünki Türk dünyasında elmi-mədəni əlaqələrin təməlinə kitabxanalar kimi müqəddəs bilik məbədləri mövcuddur və onların varlığı inkişafı, tanınması, yenilənməsi, əlaqələrinin genişlənməsi Türk dünyasının birliyinə gedən həm əski, həm də yeni salınan magistral yollardır. Bu yollarda atığımız bütün adamlar gələcəyimizə hesablanıb.

Ezamiyyətimiz zamanı gərəkli və səmərəli görüşlərimiz Bəyazıt Dövlət Kitabxanasında davam etdi. Kitabxana yüksək texnologiyalı əsaslarla oxucularının hər bir ehtiyacını qarşılamağa hazır olan bir təşkilatdır. 1884-cü ildə əsas qoyulmuş kitabxananın tarixinə dair məlumat aldıq, bir milyondan artıq kitab və digər çap əsərləri, əlyazmalardan ibarət fondları və təqdim etdiyi xidmətlərlə əyani tanış olduq. Burada oxuculara nəzarət deyil, sözlən əsil mənasında mədəni və dinamik bibliografik xidmət növlərinin təqdiminin şahidi olduq.

Bəyazıt Dövlət Kitabxanası ilə bu tanışlıq üçün başqan Ramazan Minderə, Aysel xanıma, Van Yüzüncü İl Universiteti Ədəbiyyat Fakültəsinin Tarix Bölümü professoru Cavid Qasımova təşəkkür edirik.

Qardaş Türkiyənin yuxarıda adlarını çəkdiyimiz və yığcam məlumatlarla kifayətləndiyimiz kitabxanalarla qarşılıqlı informasiya mübadiləsinə, rəqəmsallaşma və modernləşmə proseslərinin texnologiyası əsaslarının öyrənilməsinə və səmərəli elmi əlaqələrə müsbət təsir edəcək görüşlərimizin reallaşmasını himayə edən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun rəhbərliyinə minnətdarlığımızı bildiririk.

Sevil ZÜLFÜQAROVA
AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun kitabxana müdiri

ELAN-MÜSABİQƏ

Dilçilik İnstitutu

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu ştatda vakant olan vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə elan edir.

Türk dilləri şöbəsi üzrə baş elmi işçi vəzifəsinə - 1 yer

Təbii dilçilik şöbəsi üzrə baş elmi işçi vəzifəsinə - 1 yer

Müsabiqədə filologiya üzrə fəlsəfə doktorları və filologiya elmləri doktorları iştirak edə bilərlər. Sənədlər müsabiqənin tələblərinə uyğun olaraq, elan dərc edilən gündən etibarən 1 ay müddətində elmi katiblə təqdim edilməlidir.

Ünvan: AZ1143, Bakı ş.,
H.Cavid pr., 117, V mərtəbə
Elmi katib: (+994 12) 5372088

MEK növbəti könüllü qəbulunu elan edir

Kitabxana işi sahəsində praktiki bilikləri mənimsəmək, spesifik istiqamətlər üzrə fəaliyyətə cəlb olunaraq peşəkar kitabxanaçı kimi formalaşmaq, eləcə də AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında iş effektivliyinin yüksəldilməsində yaxından iştirak etmək istəyən gənclər müsabiqədən keçərək "MEK könüllüləri"ne qoşulmaq imkanı əldə edə bilərlər. İntizamlılıq, işgüzarlıq, ünsiyyətçilik, operativlik, kompüter bacarığı, dil biliyi və digər keyfiyyətlərə sahib olan 18-35 yaşarası gənclər müsabiqəyə qoşulmağa dəvət edilir.

Maraqlananlar məlumatlarını 10.01.2025-ci il tarixinədək mekonullu@gmail.com ünvanına göndərə bilərlər.

"MEK könüllüləri"nin əsas fəaliyyət istiqamətləri ilə könüllülərin rəsmi sosial şəbəkələri vasitəsilə (feysbuk - AMEA MEK könüllü, <https://www.facebook.com/profile>, instagram - [amea_mek.konullu](https://www.instagram.com/amea_mek.konullu), https://www.instagram.com/amea_mek.konullu) tanış ola bilərlər.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Reyaset Heyəti
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 2000

Создатель новой исторической эпохи

Ильхам Алиев является опытным гроссмейстером в области управления и большой политики

Особым этапом в истории Азербайджана стала эпоха первого периода политической власти Президента Ильхама Алиева (2003-2023 гг.), а историческая победа на выборах 7 февраля 2024 года - это, по сути, манифест главы государства и победоносного Верховного Главнокомандующего Азербайджана, отражающий призывы к лучшему будущему.

Автором идеи манифеста независимой государственности является выдающийся государственный и политический деятель, наш общенациональный лидер Гейдар Алиев, а главным героем и рулевым - его преемник на высшем государственном посту Ильхам Алиев.

Наш Президент - дальновидный руководитель, объективно оценивающий реалии сегодняшнего дня и верно прогнозирующий будущее. Именно поэтому наша страна развивается устойчиво по всем направлениям - в основе этого лежит талант Ильхама Алиева, прагматичного политического управленца.

Обладая многолетним опытом успешной государственной карьеры, он не оставляет сомнения, что является опытным гроссмейстером в области управления и большой политики. Имя нашего лидера золотыми буквами вписано в нашу многовековую историю.

Уверенно двигаться вперед

Азербайджанская Республика вступила в новый исторический период, национальная

идея которого берет свое начало в политико-идеологической и экономико-культурной стратегии, выраженной девизом "За всесторонне развитый, сильный Азербайджан".

Масштабные реформы, которые проводятся в стране под руководством Ильхама Алиева, наглядно свидетельствуют, что Азербайджан уверенно движется вперед, а новую волну развития обуславливают такие направления, как зеленая экономика, зеленая энергия, зеленые технологии, ставшие особенно актуальными в нынешнем году, объявленном Президентом Годом солидарности во имя зеленого мира.

Более того - создание зеленых экономических зон в Нахчыванской Автономной Республике, Карабахе и Восточном Зангезуре, реализация госпрограмм на основе альтернативных источников энергии уже принесли первые результаты, став достойным вкладом страны в солидарность во имя зеленого мира.

Кроме того, ставшие приоритетными направлениями азербайджанской науки зеленая энергетика, эколингвистика, климатическая лексика, археологический туризм, экотуризм, ландшафтоведение, зеленая экономика и др.) открывают новые возможности для изучения современного мира и азербайджанских реалий.

Особо отметим и завершившуюся в ноябре международную климатическую конференцию COP29 - ее проведение в Баку является наглядным показателем высокого авторитета, достигнутого Ильхамом Алиевым в качестве лидера мирового уровня.

В жизни Азербайджанской Республики действительно начался новый исторический период, который вселяет в наших граждан большие надежды. Наш народ твердо верит, что новая эпоха станет этапом большого развития и подъема в развитии нашей страны. И связывает это именно с нашим лидером.

Наша цель - сильный Азербайджан

А слова, сказанные им в инаугурационной речи, являются не только оптимистичным анонсом того, что наш народ движется к светлому и успешному завтрашнему дню, но и заявленной на уровне главы государства реальностью нового исторического периода: "Будут большие достижения этого периода, в этом я не сомневаюсь. Потому что история последних лет показывает, что все поставленные нами задачи были выполнены. Народ продемонстрировал сплочение, единство, в том числе, - на президентских выборах. У меня нет никаких сомнений в этом. Очень позитивная атмосфера, царившая в азербайджанском обществе, еще больше укрепляет нас. Сильный Азербайджан всегда был нашей целью. Если бы мы не построили его, если бы мы зависели от кого-то в политической или экономической сфере, мы никогда не смогли бы восстановить нашу территориальную целостность. Я всегда говорил, что азербайджанский флаг будет развеваться в каждой точке нашей территории".

Новый исторический период, провозглашенный главой нашего государства, многосторонен и многогранен, он объединяет в себе важнейшие стратегические цели. Это - сильный Азербайджан, единство тюркского мира, цифровое развитие и стратегическое партнерство.

Наша страна, предпочитающая руководствоваться принципом многостороннего стратегического сотрудничества, решительно движется к построению более сильного Азербайджана, добиваясь новых достижений в военно-политической, экономико-культурной, научно-технической сферах, развивая и укрепляя национально-духовные ценности.

Достижения мирового уровня

А предшествовала этому политическая преемственность. Вспомним обращение Гейдара Алиева к азербайджанскому народу в преддверии президентских выборов в Азербайджане 1 октября 2003 года: "Обращаясь к вам, моим соотечественникам, прошу поддержать кандидата в президенты на предстоящих президентских выборах моего преемника, первого заместителя председателя партии "Ени Азербайджан" Ильхама Алиева. Он энергичен и предприимчив, с большим интеллектуальным багажом, прагматично мыслящий, прекрасно разбирающийся в современной мировой политике и экономике. Уверяю вас, что и Ильхам Алиев, и партия "Ени Азербайджан" и впредь будут делать многое на пути развития и процветания Азербайджанского государства и нашего народа, тесно объединяя вокруг себя самых достойных людей. Верю, что с вашей помощью и поддержкой Ильхам Алиев сможет решить судьбоносные вопросы, планы, дела, которые я не смог довести до конца. Я верю в него так же сильно, как и в себя, и возлагаю большие надежды на его будущее".

(продолжение на стр.10)

Путь, равный веку

стр. 10 ⇨

Главное вознаграждение приносит само открытие

стр. 11 ⇨

На новом историческом этапе

стр. 11 ⇨

The publication of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk" by ANAS, presented at UNESCO, was discussed at the Presidium meeting

page 12 ⇨

Ренессанс идеологии Родины

По случаю дня рождения Президента Азербайджана, Верховного Главнокомандующего Вооруженными Силами Ильхама Алиева Центральная научная библиотека НАНА подготовила виртуальную выставку изданий из своих фондов.

На азербайджанском и иностранных языках были представлены такие издания, как "Великое возвращение: вопросы политики и этики в поствоенное время", "Гейдар Алиев-Ильхам Алиев: философия лидерства и опыт государственности современного Азербайджана", "Экологическая политика Ильхама Алиева. Устойчивое развитие и зеленый мир (2003-2023)" в 3-х томах, "Формула успеха политической преемственности", "Ренессанс идеологии Родины и государственности в азербайджанской литературе: от Гейдара Алиева - к Ильхаму Алиеву", которые отражают беспрецедентные победы гениального и мудрого главы страны и причины этих побед, идеи превращения Азербайджана в сильное государство, политико-социологический взгляд на азербайджанство, модернизацию, национальные приоритеты и т.д.

Кроме того, на выставке представлены фотографии, выступления, ценные сведения о жизни и деятельности главы государства.

Создатель новой исторической эпохи

Ильхам Алиев является опытным гроссмейстером в области управления и большой политики

(начало на стр.9)

Достижения мирового уровня

И наш Президент оправдал доверие своего великого отца: первый период его руководства был отмечен, прежде всего, дальнейшим укреплением общественно-политической стабильности в стране и успешным завершением проектов, начатых до него. Завершение строительства и начало эксплуатации нефтепровода Баку-Тбилиси-Джейхан в 2006 году и газопровода Баку-Тбилиси-Эрзурум в 2007 году под его руководством привели к успешному продолжению нефтяной стратегии, заложенной в свое время Гейдаром Алиевым.

В результате государственных программ социально-экономического развития регионов страны были реализованы масштабные инфраструктурные проекты, заложены основы новой индустриализации, созданы многочисленные рабочие места, началось стремительное развитие всех сфер экономики, науки, образования, культуры.

Благодаря целенаправленной внешней политике, проводимой Президентом Ильхамом Алиевым, значительно вырос международный авторитет Азербайджана. В частности, большим достижением на международном уровне является победа Азербайджанской Республики в 2011 году на выборах в непостоянное членство в Совете Безопасности ООН.

Очертания большого будущего

Далее - важную роль в расширении и укреплении международных связей нашей страны сыграло успешное руководство Ильхамом Алиевым Движением неприсоединения, второй по величине международной организацией в мире. Мировое сообщество признало его сильным лидером, имеющим право голоса и авторитет на международной арене. Дальнейшему укреплению наших связей с евразийскими стра-

нами способствовало и проведение в Азербайджане Европейских игр и Игр исламской солидарности.

Отметим, что на этом историческом этапе особое внимание уделено усилению патриотического воспитания на основе идей независимой государственности и азербайджанства. Эту мысль глава нашего государства озвучил еще на церемонии инаугурации после выборов 2018 года: "Наша национальная идеология играет ключевую роль в дальнейшей деятельности. Идеология азербайджанства полностью утвердилась в Азербайджане, наш народ сплотился вокруг нее, представители всех народов и религий живут и будут жить в дружбе как одна семья".

Историческая победа, одержанная в Карабахе в результате полководческого мастерства Верховного Главнокомандующего, единства народа, армии и Президента - уникальное событие в многовековой истории Азербайджана, в результате которого были обеспечены территориальная целостность и полный суверенитет нашей страны. Наша Великая Победа открыла новые реалии в регионе и в мире, дала толчок к построению большого будущего, очертания которого уже видны сегодня. Это - и Великое возвращение на освобожденные от оккупации земли, и восстановление сел и городов и т.д.

Безусловно, одним из важных поворотных моментов в истории нашей страны стало создание по инициативе Ильхама Алиева в 2022 году Общины Западного Азербайджана и расширение идеи движения за возвращение азербайджанцев, проживавших в Западном Азербайджане, на свои исторические земли. Это - справедливый ответ нашей страны на несправедливые попытки сил, пропагандирующих возвращение с коварными целями армян, добровольно покинувших Карабах, обратно на освобожденные от оккупации азербайджанские земли.

Иса Габибейли,
президент НАНА академик

Путь, равный веку

Состоялась презентация книги члена-корреспондента НАНА Мусы Гасымлы "Ильхам Алиев и первые свершения независимого Азербайджана (2003-2024)"

В презентации книги зампреда Милли Меджлиса члена-корреспондента НАНА Мусы Гасымлы "Ильхам Алиев и первые свершения независимого Азербайджана (2003-2024)" приняли участие депутаты ММ, известные представители науки, образования и общественности страны, отличившиеся в различных сферах молодые кадры, представители СМИ и др.

Открыв церемонию вступительной речью, президент НАНА академик Иса Габибейли рассказал об исторических Победах, одержанных нашей страной под руководством Президента, Верховного Главнокомандующего Ильхама Алиева, а также о научном и политическом значении книги, которая сегодня представляется вниманию общественности.

Результат аналитического подхода

Сказав, что Ильхам Алиев определил направления и приоритеты нового исторического периода развития Азербайджана, академик Иса Габибейли добавил, что в этот период республика, развиваясь по пути, освещенному идеями общенационального лидера Гейдара Алиева, прошла путь, равный веку, и превратилась в одно из могущественных государств региона. В результате Отечественной войны, не имеющей равных в нашей многовековой истории, и успешно реализованных антитеррористических мероприятий были полностью восстановлены территориальная целостность и суверенитет республики.

Руководитель НАНА продолжил: "Освобождение под руководством Верховного Главнокомандующего Ильхама Алиева наших земель, которые находились под оккупацией около тридцати лет, и поднятие Государственного флага на всей территории страны - редкие события в многовековой истории Азербайджана". Академик подчеркнул, что сегодня глава нашего государства воспринимается как один из самых влиятельных лидеров мира, глава нашего государства - выдающийся представитель нового периода политического курса новой исторической эпохи.

По словам академика Исы Габибейли, восстановление и усиление независимого Азербайджанского государства, сохранение национальных традиций государственности, а также великие мероприятия и широкомасштабные реформы, успешно реализованные для процветания нашей государственности, рост авторитета Азербайджана на международной арене - всё это темы для широкого исследования, данные вопросы

находят отражение в ряде ценных научных трудов.

Академик сообщил, что в представляемой вниманию общественности книге профессора Мусы Гасымлы подробно повествуется о многогранной и плодотворной деятельности Президента Ильхама Алиева; новое издание представляет собой интерес и в качестве результата аналитического подхода к процессу международных отношений, за которыми непосредственно наблюдает учёный.

На стыке политического и научного мышления

Подчеркнув, что Президент Ильхам Алиев добился невиданных до сих пор в истории Азербайджана успехов, руководитель НАНА добавил, что все эти достижения нашли отражение в книге.

В центре повествования, продолжил далее глава НАНА, находится политическая деятельность нашего Президента, направленная на всестороннее развитие независимого Азербайджана; ценный труд члена-корреспондента НАНА Мусы Гасымлы, написанный на стыке политического и научного мышления, отличается своими особенностями и своеобразием.

Академик Иса Габибейли подчеркнул, что в книге "Ильхам Алиев и первые свершения независимого Азербайджана (2003-2024)" подробно освещены успехи, достигнутые достойным премником общенационального лидера Гейдара Алиева, высокий авторитет главы нашего государства в мировом масштабе и глобальном обществе, достойное место в тюркском мире, то есть, представлен блестящий образ руководителя нашей страны. В этой книге член-корреспондент НАНА Муса Гасымлы смог создать совершенный, величественный, оригинальный портрет Президента Азербайджанской Республики Ильхама Алиева. Академик Иса Габибейли назвал презентацию данного издания важным событием в общественно-политической жизни республики и пожелал автору новых творческих успехов.

Сказав, что презентация книги накануне дня рождения главы государства имеет особое значение, руководитель НАНА отметил

большие заслуги победоносного Верховного Главнокомандующего, Президента Ильхама Алиева в развитии независимого Азербайджанского государства и от имени коллектива Академии наук и участников мероприятия поздравил главу государства и выразил свои наилучшие пожелания.

С совершенно нового ракурса

Далее на мероприятии выступил один из рецензентов книги, заведомом Института кавказоведения (ИК) НАНА доктор философии по истории, доцент Эльнур Калбизаде, председатели парламентского комитета по науке и образованию профессор Анар Искендеров, по правам человека, председатель правления Центра социальных исследований Захид Орудж, а также заместитель председателя комитета ММ по общественным объединениям и религиозным структурам Сахиб Алыев, по экономической политике, промышленности и предпринимательству Азер Бадамов и заведомом ИК доктор философии по истории Гюнель Мусаева. Они подчеркнули, что издание книги "Ильхам Алиев и первые свершения независимого Азербайджана (2003-2024)" является важным событием в политической и культурной жизни республики, а ценный труд, освещающий неустанный труд Президента Азербайджанской Республики Ильхама Алиева, является ценным научным источником, изданным в блестящем формате.

В выступлениях также отмечалось, что представление успехов, достигнутых нашей страной под руководством Президента Ильхама Алиева, в такой блестящей и логически выстроенной форме - это большой успех, свидетельствующий о профессионализме автора книги.

Подводя итоги, академик Иса Габибейли поблагодарил автора за ценный труд о Президенте Ильхаме Алиеве - лидере, обладающем высоким интеллектом и редким управленческим талантом, четко определяющем глобальные тенденции и приоритеты страны. Сказав, что издание является надёжным источником для исследователей, руководитель НАНА подчеркнул, что автор с совершенно нового ракурса проанализировал факты и события - книга, освещающая различные аспекты деятельности главы Азербайджана, с удовольствием будет прочитана широкой читательской аудиторией.

Главное вознаграждение приносит само открытие

(Продолжение.)

Начало в предыдущем номере

За это время с моими коллегами-математиками и учениками мы создали новое направление в вычислительной геодинимике - решение обратных задач, основанное на ассимиляции данных наблюдений. Это позволило использовать большое количество геофизических, геодезических, геологических и геохимических данных для восстановления истории развития мантии Земли и процессов на ее поверхности. Сегодня нашими методами активно пользуются геофизики многих стран мира.

В результате сильнейшего землетрясения и цунами в Индийском океане в 2004 году за несколько часов погибли около 200 000 человек. Я задался вопросом: почему произошло это стихийное бедствие? Ответ на этот вопрос оказался непростым. Я погрузился в исследования причин природных бедствий. Мы разработали новые модели движения литосферных плит, возникновения землетрясений, оценки сейсмической опасности и риска стихийных бедствий. Говоря о применении этих моделей, мы совместно с азербайджанским коллегой Гуламом Бабаевым, оценили сейсмическую опасность и риски для гор. Баку от близких землетрясений. В последние годы я также работаю над проблемами вулканических извержений, лавовых потоков и их опасностей. Замечу, что я опубликовал около 150 статей в рецензируемых журналах (включая журнал Nature) и несколько книг в издательствах Cambridge University Press и Springer-Nature.

Вы занимали ответственные должности в международных научных организациях. Как вы совмещаете научную деятельность с международной научно-организаторской деятельностью?

Я думаю, что это происходит на уровне генов, хотя и приводит к колоссальным стрессам. Мой дед Али Исмаил-Заде, о котором я уже упоминал, был ректором Воронежского университета и одновременно прекрасным литератором и переводчиком, руководил издательством "Заровшан" в Самарканде. Мой отец перенял многопрофильность от деда, я - от папы (смеется).

Так, совмещая работу в KIT, я руководил IUGG (www.iugg.org) в течение 12 лет на общественных началах. Эта международная научная организация была создана в 1919 г. и объединяет восемь международных научных ассоциаций по различным дисциплинам наук о Земле, а именно - атмосферные науки и метеорология, аэрономия и геомагнетизм, вулканология, геодезия, гидрология, криосферные науки, океанология и сейсмология. IUGG представлена также пятью междисциплинарными научными комитетами, а именно - по климату, рискам природных опасностей, внутреннему строению Земли, планетарным исследованиям и математической геофизике (кстати, в настоящее время я являюсь председателем комитета по математической геофизике и был сооснователем и председателем комитета по рискам природных опасностей).

В 2018 г. меня избрали генеральным секретарем Международного научного совета (International Science Council, ISC; <https://council.science>) на Генеральной ас-

самблее ISC в Париже (также первый азербайджанец на этом высочайшем международном научном посту). ISC уходит корнями в 1899 г., когда президенты нескольких научных академий Европы, США и Японии решили основать совет по координации научных исследований, который просуществовал до 1914 г. После Первой мировой войны академии наук решили продолжить международную научную координацию и основали в 1919 г. Международный исследовательский совет (International Research Council; переименован в ICSU в 1931 г. и в ISC в 2008 г.) и международные научные союзы при нем. Первые союзы были созданы в области астрономии, геодезии и геофизики также в 1919 г., через пару лет в области биологии, математики, физики и химии.

Сегодня ISC является глобальной международной неправительственной научной организацией, объединяющей 250 международных научных союзов и ассоциаций, национальных и региональных научных организаций, включая академии наук и исследовательские советы, международные федерации и общества, а также академии и ассоциации молодых ученых. НАНА является членом ISC. Эта организация является глобальным выразителем интересов науки, работает с целью стимулирования научных знаний и проведения консультаций по вопросам, представляющим большой интерес как для науки, так и для общества.

Кроме работы в IUGG и ISC я принимал также активное участие в работе многих национальных, региональных, международных и межправительственных комитетов и научных программ. Рассказ об этом может занять весь объем вашего выпуска (смеется), и поэтому я только отмечу мое участие в работе нескольких из них: Международная программа по наукам о Земле под эгидой ЮНЕСКО, Международная программа научных конференций Организации по Договору о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний (СТВТО), программы Управления ООН по снижению риска бедствий (UNDRR), а также различные программы Американского геофизического союза и Европейского союза по геонаукам. Летом 2024 г. я был назначен председателем Научного комитета по комплексным исследованиям риска бедствий (IRDR; irdinternational.org), совместной программы ISC и

UNDRR. Деятельность на руководящих постах в международных научных организациях дала возможность продвигать научные знания в сферу деятельности политиков, в особенности, в социально значимых областях, таких как риски стихийных бедствий и изменение климата.

Наших читателей также интересуют связи, которые вы наладили с учёными, проживающими в Азербайджане.

Я поддерживаю тесные научные связи с учеными из Азербайджана, в основном с представителями ИГТ (о некоторых совместных исследованиях я уже упомянул выше). Так, например, в рамках моего международного проекта по сейсмичности Кавказа была недавно опубликована статья с участием азербайджанских коллег в одном из престижных международных журналов (doi.org/10.1016/j.earscirev.2020.103222). Однако замечу, что сотрудничество могло бы развиваться активнее. К сожалению, я не вижу большого энтузиазма моих азербайджанских коллег к научному сотрудничеству. На словах они приветствуют эту активность, но на деле все остается на своих местах. Отдельные известные ученые проводят самостоятельно работы с их зарубежными коллегами, но это, я бы сказал, сингулярные случаи. В то же время, если это касается грузинских коллег, они отзываются на любой призыв к научной кооперации достаточно быстро и выполняют совместные работы большими группами ученых. Так происходит и в западных странах, где, например, европейские институты проводят совместные исследования, публикуют совместные результаты, получают совместные гранты. Я считаю, что надо как-то менять практику совместных научных исследований в Азербайджане. Например, создавать большую свободу действий аспирантам и молодым ученым, направлять их для научных исследований в США, европейские и др. страны, поощрять и приглашать известных иностранных и азербайджанских ученых, работающих за рубежом, к чтению лекций для молодых ученых и проведению совместных исследований. Где-то эти формы сотрудничества и работают, но это не повсеместно.

Сегодня многие ведущие азербайджанские учёные работают в академических структурах и высших учебных заведениях зарубежных стран и тем самым успешно представляют нашу научную диаспору. Каким образом они могут внести вклад в расширение международных связей научных и образовательных организаций страны и более активное участие наших учёных в процессах, происходящих в глобальном научном пространстве?

Ваш вопрос напомнил мне старый анекдот. Один человек тонет в море и кричит о помощи. Подбегают люди, протягивают руки и говорят ему: "Дай руку, и мы вытащим тебя". Тонущий человек не протягивает руки и вновь зовет на помощь. Наконец подбегает один человек, протягивает руку и говорит тонущему: "Возьми мою руку и я тебя вытащу". Тонущий хватается за протянутую руку, и этот человек вытаскивает его из воды. Мораль такова, что не надо говорить "дай", а надо - "возьми". Не надо говорить, что может дать диаспора азербайджанским ученым, а как Азербайджан может поддержать эту диаспору, которая поможет затем вовлечь азербайджанских ученых в международное научное сотрудничество. И вот тогда дело сдвинется с места. Меньше "говорильни с чаепитием" (как это было, по рассказам очевидцев, на сентябрьском совещании научной диаспоры в этом году), а больше дела.

Что, на мой взгляд, НАНА может сделать для этого? НАНА совместно с Министерством науки и образования АР может создать академический университет (или соответствующую программу), где лекции будут читать известные иностранные и азербайджанские ученые и профессора для аспирантов и молодых ученых НАНА. Несколько десятилетий назад Китайская академия наук создала такой университет, куда я был приглашен с лекциями несколько лет назад. Я считаю, что создание такой программы (университета при НАНА) поможет привлечь научную диаспору для содействия интеграции азербайджанских ученых в мировое научное сообщество.

Престижность любой научной академии или научного сообщества заключается не только в избрании местных ученых в ряды академии, но и в избрании иностранных членов. К сожалению, в НАНА нет иностранных членов. Посмотрите на соседние академии наук - национальные академии наук Армении и Грузии. Они поощряют избрание представителей их диаспор в иностранные члены. Дальнейшее привлечение иностранных членов к совместным исследованиям и образовательным проектам принесло бы заметный успех в улучшении качества исследований азербайджанских ученых.

В ноябре 2023 года по инициативе президента НАНА академика Исы Габиевлы в Академии наук состоялась международная научная конференция "Уроки пути, ведущего к Нобелевской премии: мифы, реалии, успехи и вызовы". Целью мероприятия было всестороннее просвещение научной общественности в связи с Нобелевской премией и создание в наших учёных уверенности в том, что они могут быть удостоены этой награды. Как по-вашему, в чём заключается основная проблема, решив которую, учёные, творческие люди Азербайджана смогут претендовать на Нобелевскую премию?

Иса муаллим смотрит далеко в будущее азербайджанской науки. Каждый ученый должен думать о том, чтобы создать что-то новое для прогресса науки и человечества. Среди афоризмов-поучений русского литератора XIX века А.Ф. Погосского есть и такое выражение: "Плохой тот солдат, который не мечтает стать генералом, а ещё плоше тот, который слишком много думает, что с ним будет". Первая часть этого выражения стала крылатой, а вот вторая часть хотя и забыта, но имеет более глубокий смысл, как мне кажется. Не стоит быть ученым только для того, чтобы мечтать о Нобелевской премии или получить высокую награду и деньги. Я считаю, что думать постоянно о наградах и деньгах в науке - это неправильно, надо думать о деле, о работе и об открытиях.

(окончание в следующем номере)

Беседовал Агагусейн ШУКЮРОВ

На новом историческом этапе

В Институте рукописей состоялась конференция, посвященная 80-летию НАНА

Республиканская научная конференция "Гуманитарные и социальные науки на новом историческом этапе" была организована Советом молодых ученых и специалистов академии и Институтом рукописей имени Мухаммеда Физули (ИР).

На пленарном заседании директор ИР академик Теймур Керимли рассказал о неопределимых заслугах НАНА в сохранении научных традиций и дальнейшего расширения инновационных процессов.

Особо подчеркнув в своем выступлении активность нашей молодежи в обществе и ее роль в управлении, ученый отметил, что в стране сформировалось новое поколение, обладающее здоровым мышлением, нравственно чистое и приверженное идеям государственности.

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

A Biomedical Research Center named after Academician Zarifa Aliyeva opened in Nakhchivan

A Biomedical Research Center named after Academician Zarifa Aliyeva has been inaugurated at Nakhchivan State University. Speaking at the event held on this occasion, the Rector of Nakhchivan State University, Elbrus Isayev, highlighted the significance of the center's opening for the university's scientific environment.

He noted that the new center would provide extensive opportunities for research scientists, doctoral candidates, master's students, residents, and students engaged in scientific research.

It was emphasized that the new research center, established through the partnership between Nakhchivan State University and the Academic Abdulla Garayev Institute of Physiology of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan, is located within the university's Faculty of Medicine and aims to conduct studies in various fields of medicine, as well as in the biological and chemical sciences. Additionally, it offers extensive opportunities for joint research across different scientific disciplines.

The President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli, emphasized the significance of the center named after Azerbaijan's prominent scientist and ophthalmologist Zarifa Aliyeva. He highlighted the importance of conducting research in the areas of activity of the scientist, particularly in areas such as gerontology.

Professor Ulduz Hashimova, Director-General of the Institute of Physiology, stated that the primary goal of establishing the center is to nurture successors of Zarifa Aliyeva's scientific school.

At the event, speeches were delivered by the Director-General of the Institute of Physics, Academician Arif Hashimov, and the Director of the "Scientific Research Institute of Balneology and Medical Rehabilitation" of the Ministry of Health of the Republic of Kazakhstan, Professor Sayagul Kairgeldina.

Following the speeches, the participants toured the Biomedical Research Center named after Academician Zarifa Aliyeva.

The publication of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk" by ANAS, presented at UNESCO, was discussed at the Presidium meeting

One of the issues discussed at the meeting of the Presidium of ANAS on December 20 was related to the results of the visit of the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli to the French Republic to participate in the international conference titled "Mapping the World in Lexicography: the 950th anniversary of "Diwan Lughat al-Turk", held at UNESCO headquarters.

Academician Isa Habibbeyli stated that the main goal of the international scientific conference held at UNESCO Headquarters in Paris was to highlight the contributions of "Diwan Lughat al-Turk" to world culture, as well as its role in the development of language and cultural heritage of Turkic peoples, and to emphasize the scientific significance of the work. As part of the event, presentations were held for the publication of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk" by ANAS and the Russian-language edition reprinted by the International Turkic Culture and Heritage Foundation.

Academician Isa Habibbeyli noted that at the meeting of the Presidium of ANAS, held on January 29, 2024, a decision was made regarding the preparation and publication of Mahmud Kashgari's work "Diwan Lughat al-Turk", translated into Azerbaijani by Khalid Said Khojajev. The decision emphasized that the discovery of Mahmud Kashgari's work "Diwan Lughat al-Turk" translated into Azerbaijani by Khalid Said Khojajev, an Azerbaijani scholar of Uzbek origin and a victim of repression, is a significant scientific event. At the meeting of the Presidium of ANAS held on March 5, 2024, relevant instructions were issued based on the resolution titled "the ANAS publication of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk" in the translation by Khalid Said Khojajev". They included organizing the presentation of the publication in the academies of sciences, as well as in other scientific, educational, and cultural institutions of Turkic republics, and sending the book to the libraries of these organizations.

Academician Isa Habibbeyli mentioned that the presentation of the publication prepared by ANAS at the UNESCO level is one of the most remarkable events in the 80-year history of the Academy of Sciences. He highly appreciated the contributions of the International Turkic Culture and Heritage Foundation and its president Aktoty Raimkulova, as well as the Secretary-General of the National Commission of the Republic of Azerbaijan for UNESCO, Seymur Fataliyev in organizing the event and expressed his gratitude to them.

Academician Isa Habibbeyli said that the international conference dedicated to the 950th anniversary of "Diwan Lughat al-Turk" was organized in the format of four sections. The event was attended by the permanent delegations of Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, T?rkiye, Uzbekistan, Turkmenistan, and Hungary to UNESCO, as well as European Turkologists.

Speaking about the fourth section of the conference, which he moderated, Academician Isa Habibbeyli noted that during this section, the edition of rare manuscript of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk", translated into Azerbaijani by Khalid Said Khodjaev in Latin alphabet, and discovered at ANAS, was presented. It was noted that the presentation featured speeches by Elman Abdullayev, Permanent Representative of the Republic of Azerbaijan to UNESCO, Aktoty Raimkulova, President of the International Turkic Culture and Heritage Foundation, Seymur Fataliyev, Secretary-General of the National Commission of the Republic of Azerbaijan for UNESCO, Professor Hasan Hasanov, Professor Nadir Mammadli, Director of the Institute of Linguistics of ANAS named after Nasimi, and PhD in Philology, Vafa Abdullayeva-Nabiyeva. Additionally, speeches were delivered by scholars from T?rkiye, France, the Netherlands, Kazakhstan, Kyrgyzstan, and other countries.

Academician Isa Habibbeyli emphasized that the presentation of "Diwan Lughat al-Turk" in Paris also signifies bringing an issue related to the Turkic world to the level of UNESCO and is a continuation of the works carried out at ANAS based on President Ilham

Aliyev's statement: "Our family is the Turkic world!". He noted that this event also demonstrated the level of development of Azerbaijani science to the world from the center of Europe - UNESCO Headquarters. The head of ANAS added that this success is a result of the successful foreign policy of the Azerbaijani state under the leadership of President Ilham Aliyev.

Following this, Aktoty Raimkulova, President of the International Turkic Culture and Heritage Foundation, greeted the participants on behalf of the organization she leads. Providing information about the history and activities of the Foundation, A.Raimkulova highlighted that the institution has implemented numerous important projects aimed at preserving and promoting cultural heritage. She noted that 2024 had been a productive year for the Foundation, emphasizing that Uzbekistan had become a full-fledged member and Turkmenistan had joined as an observer member. She also provided details about projects serving the strategic unity of the Turkic world, events held, publications released, monuments restored, and those planned for future restoration. She mentioned that the Foundation organizes training programs for young people in the field of preserving Turkic cultural heritage and has established cultural heritage centers in higher education institutions.

Aktoty Raimkulova stated that holding the international conference titled "Mapping the World in Lexicography: the 950th anniversary of "Diwan Lughat al-Turk" and the presentation of related publications held at UNESCO Headquarters were historic events. She added that the discovery and publication by the scholars of the ANAS Institute of Linguistics of the manuscript of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk", belonging to Khalid Said Khodjaev, is another contribution by the Azerbaijan National Academy of Sciences to the unity of the Turkic world.

After her detailed speech, Aktoty Raimkulova presented a Russian translation of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk", prepared by the International Turkic Culture and Heritage Foundation, to Academician Isa Habibbeyli.

Professor Hasan Hasanov, a member of the Council of Elders of the Organization of Turkic States, stated in his speech that the event at UNESCO with the participation of Azerbaijani scholars was held at a high-level. He noted that the publication of Mahmud Kashgari's "Diwan Lughat al-Turk" in Khalid Said Khodjaev's translation by ANAS is one of the highest contributions of the Azerbaijan National Academy of Sciences to the science of the Turkic world. He pointed out that Mahmud Kashgari laid the foundation of Turkology with his work "Diwan Lughat al-Turk" and worked towards the brotherhood of the Turkic peoples. He emphasized that today the Organization of Turkic States is striving to turn the ethnic unity of the Turkic peoples into a political unity, and the aforementioned publication by ANAS serves this goal.

Subsequently, the decision of the Presidium of ANAS regarding this matter was announced.

Редакционная коллегия:

Иса Габиббейли, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов, Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюрлов

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийат, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000